

Norden i Regionenes Europa

*Nordiske representanters atferd
i europeiske regionale organisasjoner*

**Av
Stian Tørhaug**

Hovedoppgave i Statsvitenskap

Universitetet i Oslo

Institutt for Statsvitenskap

Mai 2003

Forord

I løpet av arbeidet med denne hovedoppgaven i statsvitenskap har flere personer vært til stor hjelp. For det første vil jeg rette en stor takk til min veileder Harald Baldersheim for konstruktive og nyttige tilbakemeldinger, samt tilgang på forskningsmaterialet. Han har også vært til stor hjelp med å motivere en noe ustrukturert student som ikke alltid har vært like flink til å få arbeidet unna seg. Jeg vil også få takke Tor Bjørklund ved Institutt for Samfunnsforskning og Hanne Kavli ved Fafo for nyttige tips i en tidlig fase av oppgaven. Min mor fortjener også en stor takk for både moralsk og økonomisk støtte underveis i studiene. Tilslutt en stor takk til min samboer Nina som har holdt ut med meg i hektiske perioder.

Folldal, 13. mai 2003

Stian Tørhaug

Innhold

1	Tema og problemstillinger	6
1.1	Tema for oppgaven	6
1.2	Representasjonsatferd	8
1.3	Representasjonsfokus	9
1.4	Samarbeidsmønster	11
1.5	Konfliktmønster	12
1.6	Datamateriale	13
2	Regionenes Europa	15
2.0	Regionalisering på flere nivåer	15
2.1	Regionenes Europa, utopi eller realitet?	15
2.2	Regionnivået i Europeiske land	17
2.2.1	Belgia	18
2.2.2	Frankrike	19
2.2.3	Spania	20
2.2.4	Storbritannia	22
2.2.5	De nordiske land	23
2.3	Regionalisering på EU-nivå	26
2.4	Det frivillige samarbeid	28
2.4.1	Assembly of European Regions	28
2.4.2	Committee of the Regions	30
2.4.3	Association of European Border Regions	31
2.4.4	The Council of European Municipalities and Regions	32
2.4.5	The International Council for local Environmental Initiatives	33
2.4.6	The Alliance of maritime regional interests in Europe	33
2.4.7	The Conference of peripheral maritime regions of Europe ...	34
2.4.8	The North Sea Commission	35
2.4.9	The Congress of local and regional authorities of Europe	36
2.4.10	European Association of Development Agencies	37
2.4.11	The Union of the Baltic Cities	38

2.4.12	The Baltic Sea States Subregional Co-operation	38
2.5	Politiske relasjoner i et flernivåperspektiv	39
3	Teoretisk ramme	40
3.1	Teoretisk ramme og modell	40
3.1.1	Sosialisering	47
3.1.2	Disiplinering	47
3.1.3	Kontroll	47
3.2	Sosial biografi	48
3.3	Organisasjoners biografi og struktur	49
3.4	Effekter av nasjonal sosialisering og variasjon i EU-tilknytning	51
3.5	Effekter av nordisk samarbeid	51
3.6	Metodeavsnitt	53
4	Empirisk analyse	57
4.1	Innledning	57
4.1.1	Representasjonsfokus	57
4.1.2	Institusjonsbase	60
4.1.3	Bosted	62
4.1.4	Politisk tilhørighet	64
4.2	Arenaeffekt	67
4.3	Nasjonalitet	69
4.4	Samarbeidsmønster i organisasjonene	72
4.4.1	Samarbeidsmønster og bosted	74
4.4.2	Samarbeidsmønster og nasjonalitet	75
4.4.3	Samarbeidsmønster og arena	77
4.5	Konfliktmønster i organisasjonene	78
4.5.1	Konfliktmønster og bosted	80
4.5.2	Konfliktmønster og institusjonsbase	80
4.5.3	Konfliktmønster og politisk tilhørighet	81
4.5.4	Konfliktmønster og nasjonalitet	83
4.5.5	Konfliktmønster og arena	84

5	Oppsummering	86
5.1	Nordiske representanters representasjonsatferd	86
5.1.1	Representantenes representasjonsfokus	86
5.1.2	Representantenes samarbeidsmønster	87
5.1.3	Konfliktmønster blant representantene	88
5.2	Representasjonsatferden på den europeiske arena	89
6	Appendiks	91
	Kildeliste	97

1. Tema og problemstillinger

1.1 Tema for oppgaven.

I denne oppgaven skal jeg at for meg nordiske regionale representanters opptreden i europeiske regionale organisasjoner. Mitt hovedfokus vil her være rettet inn på disse representantenes oppfatninger av arbeidet i disse organisasjonene. Hva slags hensyn som vektlegges av representantene ved beslutningstaking i organisasjonen, og hva slags oppfatninger og erfaringer de har gjort seg vil være sentralt.

Bakgrunnen for min interesse for dette er at i de senere år har regionene i Europa blitt stadig mer framtrædende aktører i utformingen og iverksettingen av europeisk og statlig politikk. Dette har også blitt aktualisert ved en større nasjonal vektlegging av regionnivået, samt den rolle som EU har tillagt regionene. Politiske regionaliseringsprosesser har blitt gjennomført i det enkelte land, bl.a. i Spania, Frankrike, Italia og Nederland, samtidig som man på EU-nivå stadig har tillagt regionnivået større vekt (Keating og Loughlin 1997).

I debatten om regionenes Europa skilles det mellom et Europa *av* regioner, og et Europa *med* regioner. I et Europa *av* regioner vil regionene være politiske aktører med makt og innflytelse på egen og europeisk utvikling. Derimot i et Europa *med* regioner vil det være nasjonalstatene som tildeler regionene beslutningskompetanse innenfor et deltagende og representativt demokrati (Veggeland 1996).

I et integrert Europa *med* regioner vil nasjonal rett gjelde slik at nasjonalstatene forblir hovedaktører, med regionene som underordnede deltakere i en vertikal politisk orden. I et Europa *av* regioner vil regionene være de konstituerende hovedaktører i et samfunnssystem basert på en horisontal politisk orden. Veggeland (1996) skriver at et Europa *av* regioner er en utopisk tilnærming, mens et Europa *med* regioner er en realistisk tilnærming.

Vi kan i dag snakke om et regionenes Europa på 3 ulike nivåer. For det første har vi de regionaliseringsprosessene som foregår i de enkelte land. Det andre nivået er den regionaliseringen som EU står for, mens det tredje nivået er det frivillige samarbeid innen europeiske organisasjoner.

Veggeland (1996) skriver at to ulike bevegelser i dag gjør seg gjeldende i Europa. Det er i EUs og nasjonalstatenes interesse å stimulere en regionalisering som skjer med basis i forvaltningshierarkiet, for å kunne bevare kontroll. Dette er det man beskriver som et ovenfra og ned initiativ. Dette dreier seg om å skape incitament for at de administrative regionene skal samarbeide med andre administrative regioner og forme funksjonelle regioner. I tillegg ønsker man å skape en identitet (Veggeland 1994; Veggeland 1996).

Den andre bevegelsen er en bevegelse nedenfra, det man kan kalle regionalisme. Identitet skaper her en mobiliseringsstyrke for å bli funksjonelle og administrative regioner, og her oppstår en konflikt med nasjonalstaten (Veggeland 1996:41-42).

Et top-down initiativ vil gjerne ha basis i forvaltningshierarkiet, mens et bottom-up initiativ kan ha sitt utspring i en felles identitet og i sin ytterste konsekvens ønske om løsrivelse fra nasjonalstaten. EU vektlegger også regionene bl.a. ved opprettelse av Regionkomiteen og innføringen av subsidiaritetsprinsippet. I tillegg opptrer regionene som aktører i ulike regionale organisasjoner. Deres mål er å øke sin handlingsevne og handlingskapasitet ved deltagelse i organisasjoner som skal ivareta regioner enten på generelt nivå, eller regioner med et saklig- eller geografisk avgrenset område. Som følge av en økonomisk internasjonalisering må lokale og regionale myndigheter se utenfor statsgrensene og alliere seg med andre regioner for å fremme utviklingen i egen region (Gidlund og Jerneck 2000).

De nordiske regioner er også aktive på den europeiske arena, ved at de er med i frivillige sammenslutninger for å ivareta sine interesser i forhold til nasjonalstaten og

EU. Disse europeiske regionale organisasjonene har som nevnt ulike virkeområder, men felles for dem er at de ønsker å styrke regionenes stilling i forhold til staten og EU. Hvordan disse organisasjonene fremmer regionenes interesser varierer, men mange av dem arbeider tett opp mot EU. Dette kom bl.a. til uttrykk gjennom Maastricht-traktatens bestemmelse om opprettelsen av EUs Regionkomite. Her var Assembly of European Regions (AER) sterkt delaktig ved at de drev en intens lobbyvirksomhet for opprettelsen av denne institusjonen (Veggeland 1994:19).

1.2 Representasjonsatferd

Det jeg her skal fokusere på er de nordiske regioner og deres opptreden i ulike europeiske regionale organisasjoner. Det vil være interessant å se hva som kjennetegner de nordiske regioners opptreden i disse organisasjonene. Norden har tradisjonelt blitt sett på som en homogen gruppe land. Men med tidens globaliseringsprosesser på den ene siden og regionaliseringsprosesser på den andre siden, kan man da forvente at Norden fortsatt skal være en homogen gruppe? Ulikheter i forhold til EU tilknytning har også aktualisert dette. Hvordan opptrer nordiske land når de møtes på den europeiske arena?

Hovedproblemstillingen blir da:

Hva kjennetegner nordiske representanters atferd i europeiske regionale organisasjoner?

Representasjonsatferden vil bli empirisk belyst gjennom representasjonsfokus, samarbeidsmønster og konfliktmønster.

1.3 Representasjonsfokus

En viktig del av representantenes atferd er deres representasjonsfokus. Med representasjonsfokus mener jeg her hva slags atferd, oppfatninger, hensyn og erfaringer som kjennetegner representantene fra de nordiske land i deres opptreden i de europeiske regionale organisasjonene.

En del av hovedproblemstillingen blir da:

Hva kjennetegner representasjonsfokus hos nordiske representanter i europeiske regionale organisasjoner?

Hva er det som vektlegges, er det lokale/regionale hensyn som er mest ivaretatt når man møtes i den europeiske organisasjonen, eller er det de nasjonale hensyn som vektlegges mest, eller kanskje det er de unionseuropeiske? I tillegg til å spore ulikheter i representasjonsfokus vil det være meget sentralt å finne ut i hvilken grad representasjonsfokus varierer mellom representantene. Hvis det eksisterer variasjoner i representasjonsfokus, vil man da finne et nordisk perspektiv, eller opptrer representantene på vegne av selvstendige nasjoner eller regioner?

Er det mellom organisasjoner med ulik medlemsbasis og organisasjonsmål at man kan finne variasjoner, eller er det mellom representanter fra ulike land, eller vil det være forskjeller i representasjonsfokus mellom representanter fra ulike regioner i samme land?

De nordiske land har tradisjonelt hatt et nært samarbeid og stått sammen på den internasjonale arena, men hvordan opptrer de nordiske regioner i disse organisasjonene?

Det er rimelig å forvente at representantene har et fokus som reflekterer den institusjonen som de kommer fra. Med institusjon tenkes her institusjon/arbeidsplass, land, dvs si at de er interesserepresentanter. Selv om de i utgangspunktet er representanter for den institusjonen de representerer, vil det være interessant å undersøke om fokus blir farget av den arenaen de møter. Ut i fra teori om

sosialisering vil det være naturlig at fokus formes av den europeiske organisasjonen de deltar i og den europeiske konteksten de kommer i kontakt med. I den forbindelse vil det være viktig å se nærmere på de ulike organisasjonene som opptrer på den europeiske arena. Tabell 1.1 viser de europeiske regionale organisasjonene som de nordiske representantene i utvalget deltar i.

Tabell 1.1: Fordeling av utvalget på europeiske regionale organisasjoner. Frekvens og prosent.

	Frekvens	Prosent
Assembly of European regions	85	39
Council of European municipalities and regions	4	1,8
Alliance of maritime regional interests in Europe	3	1,4
Congress of local and regional authorities in Europe	11	5
Committee of the regions	52	23,9
Conference of peripheral maritime regions in Europe regions	12	5,5
Association of European border regions	2	0,9
Baltic sea states sub-regional co-operation	5	2,3
European association of development agencies	7	3,2
North Sea commission	14	6,4
International council for local environment initiatives	19	8,7
Union of Baltic cities	4	1,8
Total	218	100

For å belyse i hvilken grad disse organisasjonene er med på å forme representantene fokus vil jeg i kapittel 2 redegjøre for disse organisasjonenes virkeområder.

For å kunne forklare ulikheter i representasjonsfokus vil det være sentralt å se på hva det er som former representasjonsfokus. Dette kan man se på som en konkurranse mellom ulike institusjoner på ulike nivåer. Organisasjonenes formende evne vil her være et element som kan påvirke representantenes fokus. Hvor sterk evne har de ulike organisasjonene til å påvirke sine medlemmer vil ventelig variere som følge av bl.a. ulikheter i organisasjonens mål og medlemsbasis.

Videre vil forskjeller mellom landene, som bl.a. ulik Europa-tilknytning og geografisk beliggenhet, kunne forklare eventuelle ulikheter i fokus. Ulikheter i sosial biografi hos representantene, som alder, kjønn, utdanning, yrke og språk, vil også måtte tas i betraktning.

1.4 Samarbeidsmønster

I tilknytning til dette vil jeg også ta for meg hvor nært representantene samarbeider med ulike organisasjoner og myndigheter. Dette vil være sentralt for å beskrive representantenes opptreden i organisasjonene. Opptrer de nordiske land som en felles gruppe i møte med den europeiske arena, eller har for eksempel representanter fra EU-land et mer europeisk samarbeidsmønster? En problemstilling vil da være:

Hva slags samarbeidsmønster eksisterer i tilknytning til møter i de europeiske organisasjonene?

Her vil det være interessant å se hvordan representantene forbereder deltakelse i de europeiske møtene ved å konsultere egen organisasjon og egne myndigheter på den ene siden, og andre organisasjoner og andre lands myndigheter på den andre siden. Kan man se et nordisk mønster, ved at de nordiske representantene konsulterer hverandre før møtene, eller har det oppstått et mer europeisk samarbeidsmønster?

1.5 Konfliktmønster

I dagens Europa utformes politikk på flere nivåer, og verken sub-nasjonale, nasjonale eller overnasjonale aktører vil ha en eksklusiv kompetanse innenfor et spesifikt politikkområde. Kompetanse spres både oppover og nedover i systemet, og kan betegnes som Multi Level Governance (Marks 1996). Regionale myndigheter kan like gjerne henvende seg til overnasjonale som nasjonale myndigheter for å fremme

sine mål. Det oppstår altså direkte kontakter mellom regionale, nasjonale og overnasjonale aktører. Dette kan føre til forskjellig grad av spenning og motsetninger mellom de ulike nivåene. I hvilken grad kan man si at dette kommer til uttrykk i de europeiske regionale organisasjonene? Innad i de fleste europeiske organisasjoner etterstrebes det ofte stor grad av enighet, men når ulike aktører fra ulike regioner med forskjellige preferanser møtes, så vil allikevel motsetninger og konflikter kunne oppstå.

Den siste del-problemstillingen vil derfor være:

Hva slags konfliktmønster kommer til uttrykk ved beslutningstaking i de europeiske regionale organisasjonene?

I et Europa som karakteriseres av et flernivåstyre hvor ingen aktører har en eksklusiv kompetanse innenfor et politikkområde, vil det være naturlig å forvente at konflikter mellom aktører fra ulike nivåer lett kan oppstå. I tilknytning til hvilke nivåer og mellom hvilke interesser er det at de fleste konflikter oppstår? Er det for eksempel forholdet mellom stat og region som er mest motsetningsfylt, eller er det mellom regioner i ulike land? Dette er spørsmål det her vil være sentralt å besvare i tilknytning til oppgavens problemstillinger. Et eksempel på at konflikter kan oppstå finner man mellom regioner fra ulike land rundt Nordsjøen. Dette kommer bl.a. til uttrykk i The North Sea Commission (NSC). Her er spesielt fiskerisektoren et område hvor man finner meget motstridende interesser. De danske regioner avviker fra de andre medlemsregionene i synet på såkalt industrielt fiske, da de er mer positivt innstilt til denne formen for fiske enn de andre regionene (e-post fra Per Hørberg, NSC Environment Group co-ordinator).

1.6 Datamateriale

Datamaterialet som danner grunnlaget for analysen er hentet fra forskningsprosjektet Norden i regionenes Europa. Prosjektet er en del av et større forskningsprogram om ”Norden og Europa” finansiert av Nordisk Ministerråd. Spørreskjemaundersøkelsen er besvart av representanter i europeiske regionale organisasjoner. Disse representantene har tilhørighet i et av de nordiske land. For å ta for meg representantenes representasjonsfokus vil jeg benytte meg av spørsmålene representantene har besvart fra enqueten.

Hovedproblemstillingen som tar for seg representasjonsatferd analyseres ut i fra spørsmål 36: *”I hvilken utstrekning forsøker du å fremme følgende hensyn og interesser i tilknytning til beslutningstaking innen den europeiske regionale organisasjonen”?*

Dette er den delen av representasjonsatferden som kalles representasjonsfokus. I enqueten listes det opp åtte hensyn; Lokale, regionale, nasjonale, nordiske, Østersjøområdet/den nordlige dimensjon, unionseuropeiske, allmenneuropeiske og globale. Til hvert av disse hensynene rangerer representantene i hvor stor grad de prioriteres på en skala fra 1 til 5.

Samarbeidsmønsteret skal jeg analysere med utgangspunkt i spørsmål 32:

”Forbereder du deltakelse i de europeiske møtene gjennom å konsultere følgende organisasjoner eller parter”?

I spørsmålet listes det opp syv organisasjoner/parter: Den organisasjonen som du representerer, andre motsvarende organisasjoner eller myndigheter i hjemlandet, nasjonale myndigheter, nasjonale organisasjoner, organisasjoner/myndigheter i andre nordiske land, samnordiske organisasjoner/myndigheter og organisasjoner/myndigheter i andre land. Her gis representantene tre svarmuligheter til hvert punkt; Nei, av og til og regelmessig.

I tillegg kommer jeg til å ta for meg spørsmål 33: *”Deltar du i noen av de følgende typer av formøter i forkant av de egentlige møtene i den europeiske organisasjonen”?*

Her listes det opp fire ulike typer formøter: Med andre representanter fra hjemlandet, med representanter fra de nordiske land, med politisk nærstående representanter og med representanter for internasjonale samarbeidspartnere. Her gis representantene tre svarmuligheter til hvert punkt; Nei, av og til og regelmessig.

Den siste delen av atferdsmønsteret omhandler konfliktmønsteret blant representantene, og analyseres med utgangspunkt i spørsmål 40: *: Innenfor europeiske organisasjoner etterstrebes ofte stor grad av enighet. Allikevel kan det bak i kulissene forekomme ulike motsetninger eller konflikter. I hvilken utstrekning forekommer følgende typer av motsetninger eller konflikter i beslutningstaking innen den europeiske organisasjonen som du deltar i ?*

Her listes det opp 12 motsetningstilfeller: Mellom land, mellom regioner i ulike land, mellom regioner i samme land, mellom nord og sør, mellom store og små land, mellom politiske grupper, mellom rik og fattige regioner, mellom urbane og rurale interesser, mellom statlige og regionale interesser, mellom føderale og enhetsstatlige interesser, mellom europeiske regionale organisasjoner og mellom regionale og overgripende unions interesser.

I hvor stor utstrekning konfliktene forekommer skal de rangere på en skala fra 1: Ikke i det hele tatt, til 5: Regelmessig.

2. Regionenes Europa

2.0 Regionalisering på flere nivåer.

I dette kapitlet skal jeg plassere oppgaven i en historisk kontekst. Dette skal jeg gjøre ved først å redegjøre for debatten om regionenes Europa og ulike syn på regionenes stilling i dagens og fremtidens Europa. Deretter vil jeg ta for meg regionaliseringsprosesser i ulike europeiske land for å illustrere mangfoldet i ulike utforminger av regionnivået. Videre skal jeg redegjøre for EUs regionalpolitikk og vektlegging av regionnivået, før jeg til slutt vil redegjøre for de enkelte europeiske regionale organisasjonene som inngår i oppgaven min.

I dagens Europa forgår det som tidligere nevnt regionaliseringsprosesser på ulike nivåer. Innad i de enkelte land pågår det, eller har blitt gjennomført, regionaliseringsprosesser og debatter om regionene, dette gjelder også i de nordiske landene (Sandberg og Ståhlberg 2000). På EU nivå er også regionene sentrale, ved at det deles ut midler direkte til regionnivået i medlemslandene. Dette har ført til at enkelte av medlemslandene har tilpasset sitt regionnivå som følge av press fra EU, bl.a. i forbindelse med implementeringen av Strukturfondene (Loughlin og Peters 1997:41). Det tredje nivået man kan snakke om i forbindelse med tesen om regionenes Europa er det frivillige samarbeid i de europeiske regionale organisasjoner for bl.a. å øve press på nasjonale og overnasjonale myndigheter med tanke på å anerkjenne regionnivået som viktig i et integrert Europa.

2.1 Regionenes Europa, utopi eller realitet?

Tesen om regionenes Europa har sin bakgrunn i to ulike bevegelser. For det første har det i flere vesteuropeiske stater foregått en desentralisering av myndighet til regionnivået. Til å begynne med var det de sentrale myndigheter som sto i spissen for regionaliseringsprosessene, regionaliseringsprosessene ble først initiert ovenfra og

ned bl.a. som en utvidelse av den nasjonale planleggingen (Keating 1995:2). Etter hvert så imidlertid de sentrale myndigheter et behov for å institusjonalisere regionalpolitikken og det hele ble mer politisert. Dette førte til en spenning mellom de sentrale myndigheters ovenfra og ned perspektiv, og presset fra regionene for en økt desentralisering, et nedenfra og opp perspektiv (ibid). Regionale aktører krevde en større grad av desentralisering. Dermed ble begrepet regionalisme aktualisert. Regionalisme kan forstås som en samlebetegnelse for regionale bevegelser med til dels ulike motiver. Gjellestad (1998) nevner ulike fortolkninger som har ulikt utgangspunkt. Noen fremhever regionalisme som en fornektelse av ideer omkring utviklingen av nasjonalstaten. Andre ser regionalismen som et ledd i moderniserings- og demokratiseringsprosesser, siden desentralisering gir økt legitimitet. I de tilfeller hvor regioner har fremmet krav om separatisme har regionalisme også blitt sett på som en trussel mot nasjonalstatens eksistens (Keating 1995).

Her kan det skilles mellom to perspektiver på Regionenes Europa. I det ene er regionene politiske aktører med makt og innflytelse på egen og europeisk utvikling, og de vil konstituere og regulere politisk autoritet innen sine territorier. Dette er det Veggeland (1996) beskriver som et Europa *av* regioner, en utopisk tilnærming.

På den andre siden finner man en mer pragmatisk tilnærming hvor det vil være nasjonalstatene som tildeler regionene kompetanse, og nasjonalstatene er hovedaktører. Dette beskriver Veggeland (1996) som et Europa *med* regioner.

Et Europa *av* regioner har sitt opphav i to ulike perspektiver. På den ene siden finner man teknokratene og rasjonalistiske observatører som mener at nasjonalstaten vil bli overflødig da EU og regionene vil være de mest effektive beslutningsnivåene (Keating 1995:10). På den andre siden finner man romantikere, utopikere, etniske aktivister og andre bevegelser inspirert av post-industrielle verdier. De ønsker å fjerne de kunstige bånd som nasjonalstaten representerer og erstatte disse med naturlige

---

etniske og romlige fellesskap i et demokratisk og pluralistisk Europa (Keating 1995:10).

En annen tilnærming til tesen om et Europa *av* regioner finner man hos Sharpe (1993). Her understrekes det at for at dette skal bli en realitet må det i alle land eksistere en regional bevissthet og regionale institusjoner. Videre eksisterer det ikke et byråkrati i Brussel som er stort nok til at det er realistisk med EU og regionene som beslutningsnivåer. For det tredje utgjør EUs regionale overføringer en liten del i forhold til det regionene mottar fra statlige hold. Sharpe (1993:35) mener også at det i de fleste av EUs medlemsland er et fravær av regionale ambisjoner om å erstatte nasjonalstatens funksjon. I de regioner hvor dette er et ønske så er det trolig at hvis det skulle skje at for eksempel Catalonia eller Skottland skulle løsrive seg fra nasjonalstaten, så er det mest trolig at de ville bli en håndfull nye medlemsstater i EU og ikke nye regioner (Sharpe 1993: 34-35).

Som man her ser er det en pågående debatt om regionenes Europa og det eksisterer motstridende syn på hvorvidt regionene blir autonome enheter eller om de kun kommer til å handle på vegne av nasjonalstaten. Jeg skal nå bevege meg bort fra den generelle debatten og redegjøre for de ulike regionaliseringsprosessene i Europa.

2.2 Regionnivået i Europeiske land.

Her vil jeg ta for meg noen utvalgte Europeiske stater og redegjøre for regionnivået i disse statene. Mesonivået er en av de viktigste institusjonelle endringer som har foregått i den moderne Vestlige stat i de 3 foregående tiår (Sharpe 1993:1). De statene som jeg vil beskrive her er Belgia, Frankrike, Spania og Storbritannia, samt de nordiske land. Grunnen til at disse statene er valgt er at de har valgt ulike løsninger på regionnivåets utforming, og at de av den grunn kan illustrere mangfoldet blant utformingen av regionnivået i Europa.

2.2.1 Belgia.

Over en periode på 25 år har Belgia gått fra å være en desentralisert enhetsstat, via en regional stat til en føderal stat (Delmartino 1993:55). Denne prosessen har historiske røtter forankret i den språklige/kulturelle skillelinjen og kom først til uttrykk konstitusjonelt i 1970 ved en overføring av makt til sub-nasjonale enheter (Goldsmith og Klausen 1997). Ved den konstitusjonelle revisjonen i 1970 ble det opprettet kulturelle fellesskap og sosial-økonomiske regioner, men bare den kulturelle dimensjonen ble fullt ut ivaretatt. En parlamentarisk forsamling ble opprettet både for den nederlandsk talende og den fransk talende delen av befolkningen bestående av direkte valgte medlemmer fra det nasjonale Parlamentet i de språk-regionene de tilhørte. Disse forsamlingene fikk full lovgivende makt, men kun innenfor det kulturelle saksfelt (Delmartino 1993:55).

I 1980 fikk regionene og provinsene betydelig mer makt ved at de fikk bestemmelsesrett på nye områder som bl.a. i helsesektoren. Utøvende myndighet som ikke var underordnet nasjonalstaten, ble tillagt regionene. Den neste reformen i 1988-1989 overførte mer makt til provinsene og regionene, og erklærte Belgia for en føderal stat. Den konstitusjonelle revisjonen fra 1993 inneholdt bl.a. direkte valg til de sub-nasjonale regionene og en reform av senatet, samt at hovedstaden Brussel ble en egen region i 1989 (Delmartino 1993:57).

Regionale saksområder er nå økonomisk politikk, med unntak av bl.a. penge- og finanspolitikk. Videre er sysselsettingspolitikk, samferdsel, energi samt myndighet over provinsene og kommunene sentrale gjøremål for regionene (Delmaide 1993). Regionene har nå betydelig beslutningskompetanse i innenrikspolitiske spørsmål og kan på begrensede områder inngå avtaler med eksterne myndigheter og interesser. Det finnes dessuten ikke noe regelverk som underordner regionene i noe hierarkisk system under de føderale myndigheter, og konflikter om beslutningskompetanse avgjøres av en føderal domstol (Veggeland 1994).

De belgiske regioner spiller en aktiv rolle på den europeiske arena og de føderale myndigheter har kun en koordinerende rolle. Regionene har kompetanse til å inngå avtaler med regioner i andre land. Regionene har blant annet vært aktive i grenseoverskridende regionbygging, og utformingen av EUs strukturfond. Alle regionene har representanter i den permanente belgiske delegasjonen i Brussel, og er alle medlem av AER (Veggeland 1994:44).

2.2.2 Frankrike.

Det franske mesonivået inkluderer 26 regioner, 100 fylker og 36763 kommuner (Baldersheim 1998). Det eksisterer altså to mellomliggende nivå. Opprettelsen av regionnivået startet på 1950 og -60 tallet som et resultat av en rekke strukturelle endringer som påvirket det franske samfunn (Jouve 1997:349). Dette dreide seg i hovedsak om at myndighetene utpekte områder som behøvde en spesialinnsats fra sentralmyndigheten for å bedre levekårene (Veggeland 1994).

22 regioner ble opprettet i 1964, men dette førte ikke til politisk desentralisering. Den statsentrerte gaullistiske ideologi begrenset reformene på dette området (Jouve 1997).

En viktig reform kom i 1972 og ga regionene rett til å etablere en egen folkevalgt forsamling samt en egen forvaltning med et eget budsjett, imidlertid med begrensede økonomiske midler.

Regionene får finansielle overføringer fra staten, og har en stor økonomisk- og planleggings- kompetanse. Desentraliseringsloven fra 1982 bidrar imidlertid til at også de andre nivåenes synspunkter også høres, ved at det inngås såkalte kontrakter mellom de ulike forvaltningsnivåene og delt finansiering (Jouve 1997:351-352). Regionene etablerte seg raskt som en institusjon i det franske system, og fikk stor

oppslutning blandt folket i meningsmålinger (ibid). Fra 1986 har regionene valgt en utøvende myndighet ved direkte valg og proporsjonal representasjon.¹

De folkevalgte regionforsamlingene har imidlertid ikke blitt til de sterke institusjonene som reformatorene ønsket. Mye av dette takket være en allerede eksisterende sterk regional administrasjon og framveksten av en ny politisk elite hvor kommunen ble betont som den sentrale demokratiske enhet (Jouve 1997:355-357). Når det gjelder de franske regioners tilknytning til Europa så har de ingen formelle rettigheter til å delta i EU-forhandlinger og beslutninger, men har i økende grad blitt konsultert av sentrale myndigheter ved inngåelse av prosjektprogram i tilknytning til EUs Strukturfond. I tråd med Maastricht-traktatens bestemmelser er de naturligvis representert i Region-komiteen. Alle franske regioner er for øvrig medlemmer i AER (Veggeland 1994).

2.2.3 Spania.

Spanias konstitusjon fra 1978 beskriver den spanske nasjon som en gruppe av nasjonaliteter og regioner som varierer i språk, kulturelle tradisjoner og symboler på identitet, og har der tillagt regionene en stor grad av autonomi (Cuchillo 1993:213). Spania har 17 autonome regioner, 50 provinser og vel 8000 kommuner, og de har alle en folkevalgt forsamling, en forvaltning og president/borgermester (Veggeland 1994).

Ved opprettelsen av Meso-nivået ble det gitt stor grad av frihet da kommunene i stor grad fikk bestemme hvor regiongrensene skulle gå og hvorvidt de ville tilhøre noen region. I 1983 var hele det spanske territoriet inndelt i regioner, selv om noen få kommuner i en periode hadde motsatt seg dette (Cuchillo 1993:220).

---

¹ Her bør man merke seg at valgkretsene er fylkene og ikke regionene (Jouve 1997).

Det finnes fire ulike former for autonomi for de spanske regionene, spesiell og generell. Spesiell autonomi innehar de tre nasjonale minoritetene- Baskerland, Katalonia og Galicia samt Andalusia, som har full autonomi vedtatt ved folkestemninger (Morata 1995: 116). De andre regionene har en generell autonomi som er tenkt å være en overgangsordning, hvor regionene kan søke om full autonomi. De sentrale myndigheter kan også overføre lovgivende og utøvende myndighet til den enkelte region uten å endre autonomi statusen (ibid).

Hver enkelt region skal ha en folkevalgt lovgivende forsamling, en regjering og en høyesterett. Regionene velger også selv administrativ organisering. Regionenes myndighetsområde varierer i henhold til autonomistatusen de innehar. Alle regionene kan bl.a. ta ansvar for turisme, kultur, planlegging, primærnæringer og kommunikasjon. De med full autonomi kan i tillegg inneha ansvar for utdanning og helse (Morata 1995). Regionene har ubegrenset finansiell autonomi og fastsetter selv skattenivået.

De to laveste nivåene i forvaltningen må operere innen rammer satt av staten og regionen. Den spanske regioninndelingen har dype historiske røtter, og som kjent eksisterer det sterke selvstendighetsbevegelser i flere av disse.

De spanske regioner har, med unntak av Katalonia, vært lite involvert i EU-samarbeidet, men er representert i Regionkomiteen som for øvrig spanske myndigheter var imot opprettelsen av (Veggeland 1994). 7 av regionene har informasjonskontorer i Brussel og alle regionene er medlemmer av AER. Sentrale myndigheter har vært de formelle forhandlere med EU-kommisjonen i forbindelse med implementeringen av Strukturfondet.

2.2.4 Storbritannia.

Storbritannia er spesiell ved at det ikke eksisterer noen nedskreven konstitusjon, det er Parlamentets suverenitet som kan forandre de regionale myndigheters status ved vedtak siden de konstitusjonelle rettigheter mangler (Keating og Jones 1995:89). De ulike forvaltningsnivå er 47 fylker og 386 distrikter. I tillegg eksisterer det mange sogn. Baldersheim (1998) skriver at fylkene nå er i ferd med å bli avskaffa til fordel for ei inndeling basert på distrikter. Det eksisterer imidlertid ikke noe folkevalgt mellomnivå, og forvaltningsnivåene inngår ikke i noe hierarkisk system, de har ulike kompetansefelt. Et særegent trekk er framveksten av *quangos*, som er frittstående forvaltningsenheter med særskilte oppgaver underlagt et regjeringsoppnevnt styre. Disse varierer fra postregioner til regionale kulturstyrer (ibid).

I Storbritannia har fokus tradisjonelt vært på produksjonseffektivitet og ikke forbrukseffektivitet i den offentlige administrasjonen, og dette har ført til et stort antall lokale administrasjonsenheter. Dette har igjen svekket et regionalt meso-nivå (Sharpe 1993:289). I de siste 15 årene har det pågått en sentraliseringsprosess som er unik i europeisk sammenheng, her har fylkenes makt blitt svekket ved bl.a. at distriktene har tatt over planleggingen (ibid).

Etter 1988 og Strukturfonds-reformen har de regionale myndighetene blitt trukket sterkere inn i utarbeidelsen av program og prosjekter med EU-tilknytning. Inntil da var det de sentrale myndigheter som hadde både den formelle og reelle kontakten med EU. De skotske, walisiske og nordirske myndigheter hadde ansvar for sine områder inne gitte rammer. Veggeland (1994) skriver at det er uklart om EUs støttemidler har blitt overført til regioner, fylker og distrikter som tillegg til nasjonal finansiering, eller som erstatning for disse.

Når det gjelder utarbeidelsen av interreg programmet har forholdet fungert bedre da de aktuelle region/lokale myndigheter sammen med staten har vært sterkt involvert.

Noen lokale myndigheter har informasjonskontorer i Brussel, og et økende antall fylker og sammenslutninger av disse slutter seg til AER (Veggeland 1994:64).

I 1997 ble det etter folkeavstemninger bestemt at Skottland, Wales og Nord-Irland skulle få direktevalgte parlament. Disse overtok ansvaret for fiske, landbruk, utdanning og helse. Utenrikspolitiske spørsmål, EU-forhold og forsvaret skal fortsatt styres fra London.

2.2.5 De nordiske land.

De nordiske lands organisasjon er, med unntak av Finland, likeartet ved at det er et 3-nivå system, sentralt, regionalt og lokalt. De 3 skandinaviske land har regionkommunalt selvstyre, mens Finland har et interkommunalt samarbeide (Ståhlberg 1998:48). I Finland, Norge og Sverige forekommer en omfattende frittstående statlig distriktsforvaltning på det regionale nivået, for eksempel SND i Norge.

Danmark har 14 fylker (amtskommuner) og 273 kommuner samt København og Fredriksberg som er både ivaretar kommunale og amtskommunale oppgaver (Sandberg og Ståhlberg 2000). Den regionale forvaltningen ivaretas av amtskommunene og det er direktevalg til amtsrådet hvert fjerde år. Amtenes oppgaver har stadig økt siden kommunalreformen i 1970, i hovedsak gjennom overføring av oppgaver fra primærkommuner og statlige myndigheter. De har hovedansvaret for utdanning, kollektivtrafikk og syke- og sosialoppgaver. Herunder ligger somatiske og psykiatriske sykehus, behandlingsinstitusjoner og videregående utdanning (Sandberg og Ståhlberg 2000:9-10). Videre har de ansvaret for arealplanlegging, vegnettet og busstrafikk. Amtskommunen har ingen utviklingspolitiske oppgaver, men alle amt er involvert i nærings- eller utviklingspolitikk i en eller annen form (ibid). Amtenes drifts og investeringsutgifter var i 1999 69,5 milliarder dk, og sykehusdriften sto for 62% av dette. Gjennomsnittlig skatteprosent var 11,5% og antall ansatte i amtskommunene var 128.500 (ibid).

Finland har 452 kommuner men det eksisterer imidlertid ingen direkte folkevalgt regional myndighet med egen beskatningsrett. Den demokratiske forvaltningen på regionalnivå organiseres gjennom primærkommunene som danner samkommuner. Det eksisterer 3 typer av samkommuner; landskapsforbund, sykehusdistrikt og spesialomsorgsdistrikt (Sandberg og Ståhlberg 2000:18). De 19 Landsskapsforbund ble grunnlagt i 1993 og de har ansvar det regionale utviklingsansvaret, iverksettelse av regionalpolitikken samt administrasjon. Det er til sammen 500 ansatte i Landsskapsforbundene, og i forhold til EU fungerer de som et sekretariat for Eus Strukturfond (ibid). Det finnes 20 sykehusdistrikter som er ansvarlige for sykehusdriften, og 17 spesialomsorgsdistrikt som tar seg av spesialisttjenester, institusjoner og boenheter. Utover de vanlige samkommunene finnes det 200 lokale og semiregionale samkommuner med varierende arbeidsoppgaver.

Norge har 434 kommuner og 19 fylkeskommuner, i sin nåværende form opprettet i 1976 (Ståhlberg 1998). Gjennom fylkesreformen i 1975 ble den indirekte styrte fylkeskommunen forandret til et forvaltningsnivå med direktevalg og beskatningsrett (Sandberg og Ståhlberg 2000:26). Deres virksomhet finansieres hovedsakelig ved skatter og statlige overføringer. Fylkeskommunene har i skrivende stund ansvaret for sykehusdrift, videregående skole og kollektivtrafikk. Dette nivået har også et regionalt utviklingsansvar. Denne har imidlertid blitt mindre ved at administrasjonen av utviklingsmidler har blitt overført til SND (Ibid). På midten av 1990 tallet var det 110.000 ansatte i fylkeskommunene

I Sverige eksisterer 289 kommuner og det folkevalgte regionale nivået utgjøres av 18 landsting, 2 regioner med selvstyresmyndigheter (Skåne og Västra Götaland) samt en kommune, Gotland som også skjøter landstingenes oppgaver (Sandberg og Ståhlberg 2000:32). Landstingene har ansvaret for helse og sykeomsorg på alle nivåer, og 80 %

---

av landstingenes virksomhet utgjøres av helse – og sykeomsorg. Videre har de ansvaret for en stor del av kultursektoren og kollektivtrafikken. De bidrar også til å stimulere næringslivet ved ulike utviklingsprogrammer. 77 % av inntektene kommer fra skatter, mens 9 % er statsbidrag og resten kommer fra avgifter. Det er om lag 251.000 ansatte i de svenske landstingene.

Størst finansiell tyngde har mellomnivået i Sverige med 40% av samla kommunale utgifter, mens Norge var det landet som i størst grad har tillagt mellomnivået regionalpolitiske oppgaver (Baldersheim 1997). Debatten om meso-nivået i de nordiske land har et noe ulikt preg. I Sverige og Finland er debatten fokusert på ei styrking av mellomnivået. Her er det regionalpolitiske problemstillinger som er i sentrum, noe som avspeiler det nye svenske og finske medlemsskapet i EU (Baldersheim 1997:214). I Danmark preges debatten av problemer knyttet til sykehusdrift, og målet er å få et bedre tilbud. I Norge har debatten et mer negativt preg og det er fylkeskommunen som sykehuseier som er fokus i debatten. Norge er det eneste landet hvor det er forslag om nedleggelse av det folkevalgte mellomnivået (ibid). Et viktig poeng er at staten i 2002 overtok ansvaret for sykehusene i Norge.

Norden har lang tradisjon for grensekryssende samarbeid, og dette gjelder også på regionnivå. Noen av disse initiativene går helt tilbake til 1950 og 60-tallet (bl.a. Hedmark/Värmland og Arko-Arvika/Kongsvinger) På 1990-tallet har nye initiativ som Barentsrådet og Nordsjøkommisjonen kommet til (Baldersheim 1997:212).

De nordiske land varierer i grad av Europa-tilknytning. Den viktigste forskjellen er at Norge står utenfor EU, men er tilknyttet gjennom EØS-avtalen. Totalt sett driver nordiske regioner og kommuner 15 kontorer i Brussel, Stavanger er eneste norske kommune med eget kontor her (Baldersheim og Ståhlberg 1998:207). Det synes som

om europeisk integrasjon har ført til mobilisering blant de nordiske regionene i form av at de har intensivert det grensekryssende samarbeidet. Her har bl.a. kontaktene til regioner i de baltiske land og Russland blitt utviklet (Baldersheim og Ståhlberg 1998:211).

2.3 Regionalisering på EU-nivå.

EUs vektlegging av regionnivået har kommet stadig sterkere til uttrykk i dets politikk og traktater. Dette kan bl.a. ses i sammenheng med Enhetsakten fra 1986 hvor prinsippet om økonomisk og sosial utjevning i EU-området ble sentralt.

Konsekvensen av dette var at det ikke bare var Regionalfondet (European Regional Development Fund) fra 1975 som skulle arbeide mot økonomisk og sosial utjevning. Kommisjonen fortolket prinsippet på en slik måte at fokuseringen på regional balanse nærmest ble EUs grunnleggende prinsipp for at et indre marked skulle lykkes (Veggeland 1996). Maastrichttraktaten fra 1992 videreutviklet dette ved at Regionkomiteen ble opprettet med direkte representasjon fra medlemslandenes regioner, og ved at subsidiaritetsprinsippet ble nedfelt i traktaten. Dette prinsippet går i korthet ut på at beslutnings- og planleggingskompetanse på ulike samfunnsfelt skal tillegges det politiske nivå i hierarkiet som med størst evne og effektivitet kan ta ansvar og gjennomføre et strategisk handlingsprogram (Veggeland 1994:25).

EU har ulike formål for sin regionalpolitikk, bl.a. er det viktig med en utjevningpolitikk for at konkurransen skal være reell. Introduksjonen av subsidiaritetsprinsippet er også viktig i denne sammenheng. Regionkomiteen konsulteres av Kommisjonen og Ministerrådet i saker vedrørende regionalpolitikk. Selv om komiteen kun har en rådgivende funksjon, innebærer det en formalisering av regionenes stilling. Ved ratifiseringen av Enhetsakten ble det regionale utviklingsfondet, sosialfondet og landbruksfondet slått sammen til Strukturfondet. Regionene ble her brakt inn i beslutningsprosessen (Veggeland 1996). Strukturfondet finansierer de såkalte EU-initiativene og herunder ligger bl.a. Interreg-samarbeidet.

Strukturfondet skal bl.a. bidra til utvikling av regioner som ligger sterkt etter i velstandsutviklingen. Her er det opprettet visse kriterier, *objective 1-6*, som er avgjørende for om regionen faller inn under Strukturfondets midler. For eksempel ble det ved Sverige og Finlands inntreden i 1995 tilføyd et nytt kriterium, *objective 6*, som omhandler regioner i nord med lav befolkningstetthet hvor det bor under 8 personer per kvadratkilometer (Williams 1996:120-121,134-135).

Interreg-programmet ble opprettet for å medvirke til en nedbygging av statsgrenser i Europa, da disse hindrer en regional fellesinnsats (Veggeland 1994). Det er det eneste program som fordeles mellom regioner og ikke mellom land. Interreg 1 var innrettet på grenseregionalt samarbeid, mens Interreg 2 også var utvidet til å gjelde grenseoverskridende samarbeid mellom regioner som ikke har felles grense. Norge deltar på lik linje med Sverige og Finland, men mottar ikke EU-midler. EU har også utarbeidet ulike regionalpolitiske strategidokument som Europa 2000 +. Interreg 3 er nylig iverksatt og skal vare til 2006.

Sharpe (1993:32-33) oppsummerer det hele til tre ulike måter som EU påvirker regionnivået i medlemsstatene på. For det første er det den direkte påvirkningen gjennom ERDF, nå Strukturfondene og initiativene, som har vokst i størrelse og formål. Videre er det to indirekte måter som regionene påvirkes på. For det første fører det indre marked til en markedskonsentrasjon som omgir perifere land, og enda viktigere deres periferier. For det andre påvirkes regionene av EUs landbrukspolitik, CAP, i 80% av landbruksstøtten gikk i 1991 til 20% av EUs bønder (Economist, 1991 i Sharpe 1993:33).

2.4 Det frivillige samarbeid.

I dagens Europa ser man også regionene som aktører gjennom medlemskap i ulike organisasjoner. Regionenes mål er å øke sin handlingsevne og handlingskapasitet, og

det finnes et bredt spekter av organisasjoner som representerer alt fra regioner på et generelt plan til f.eks organisasjoner som representerer maritime regioner (Sandberg 2000). Ved inngangen av 1998 var samtlige danske amtskommuner, 19 av 20 finske samkommuner, 15 norske fylkeskommuner og alle svenske landsting medlemmer av minst en organisasjon som representerer regionale interesser på europeisk nivå (ibid).

Tema for denne oppgaven er som tidligere redegjort for de nordiske representanters opptreden i europeiske regionale organisasjoner. I den forbindelse blir det viktig å redegjøre for hva slags organisasjoner de nordiske regioner opptrer i. Jeg vil derfor redegjøre for de 12 ulike europeiske regionale organisasjonene som er fokus i denne oppgaven.

2.4.1. Assembly of European Regions (AER).

AER ble stiftet i 1985 og er en av de største europeiske regionale organisasjonene. Det hele startet med at europeiske regioner med felles problemer (tyske/hollandske/belgiske/franske regioner samt regioner med industrier i omstilling) oppdaget samarbeid og opprettelse av interregionale institusjoner som en strategi for egenutvikling (Veggeland 1994:19). Disse etablerte sammen med allerede eksisterende regionale organisasjoner Council of European Regions i 1985, som i 1987 skiftet navn til det vi i dag kjenner som AER. Deres sekretariat ble lokalisert til Strasbourg av de 45 individuelle regioner og 9 sammenslutninger som var med i AER fra starten av (ibid). I dag består AER både av regioner innen og utenfor EU, og medlemstallet har økt til over 300 regioner. Alle regioner er representert i generalforsamlingen, mens Byrådet som administrerer organisasjonen har 52 representanter. Når det gjelder nordisk medlemskap i AER, så deltar per November 2002: 2 danske regioner, 14 finske, 16 svenske og 11 norske (<http://www.are-regions-europe.org/>).

AERs virkeområde har vært rettet inn mot et nært samarbeid med EU, og dette kom bl.a. til syne ved opprettelsen av Regionkomiteen (COR) i Maastrichttraktaten, hvor AERs lobbyvirksomhet og utredninger var av stor betydning (Veggeland 1994; 1996). AER arbeider har i dag observatør status i Europarådet og arbeider for å styrke Regionkomiteen blant EUs institusjoner.

I 1998 vedtok AER ”strategy 2000 for the regions of Europe”. Her er målet å fremme regionalisme/regionalisering og federalisme for å oppnå ”Regionenes Europa.” De ønsker også og fremheve og utvikle interregionalt samarbeid, nettverk og partnerskap, samt overfør kunnskap om regionalt arbeide og regionalpolitikk til kommende EU-medlemmer. Herunder ligger også et mål om å skape regional utjevning mellom regionene i Europa (<http://www.are-regions-europe.org/>). Medlemskap i AER er direkte ved at regionene søker, og deres kompetanse og virkeområde er regionale og lokale interesser på et allment plan (Sandberg 2000:211). Region er her i denne sammenheng definert som: det politiske forvaltningsnivå under de sentrale myndigheter i det nasjonale hierarki, det må eksistere en folkevalgt forsamling, men sammenslutninger av administrative regioner opprettet av regionale myndigheter på dette nivå kan også bli medlemmer (Veggeland 1994:22).

AER arbeider aktivt med ulike utviklingsprogrammer. Eurodissey er innrettet på arbeidsløs ungdom og bidrar til regionale initiativ for å gjøre ungdom mer mobile på arbeidsmarkedet, og gir dem språkkurs og praktikantopphold i bedrifter i vertsregionen (Veggeland 1994:22; 1996: 72; Regions of Europe 1995 (10) :46-47).

Centurio er et utdannings- og opplæringsprogram tilpasset regioner i øst- og mellom-Europa. Her skal det overføres kompetanse som gjelder territoriell administrasjon og planlegging på lokalt og regionalt nivå (Veggeland 1994:22; 1996: 71).

AER har også deltatt i gjennomføringen av Exchange of Experiences Programme som ble lansert i 1989. Dette programmet er finansiert av EU-kommisjonen under

article 10, og skal fremme overføring av vitenskaplig og teknisk kompetanse mellom regionene i EU og til EUs ytre grense regioner (Regions of Europe 1995 (10):48-49; Veggeland 1994:21; 1996: 70-71).

2.4.2. Committee of the Regions (COR).

Som en følge av Maastrichttraktatens artikkel 198a-c er det etablert en regionkomite i EU med rådgivende status. Komiteen har 222 representanter som er fordelt i forhold til størrelsen på medlemslandet. For de nordiske landenes del er Sverige representert med 12, Danmark med 9 og Finland med 9 medlemmer (http://www.cor.eu.int/sv/pres/pres_rol04.html). Medlemmene utpekes nasjonalt av regjeringene. Et problem ved opprettelsen av Regionkomiteen var at det ikke eksisterte regionale myndighetsområder i alle medlemslandene. Det var derfor umulig å opprette en komite utelukkende med regionale representanter, og resultatet ble et kompromiss hvor komiteen er sammensatt av representanter fra både lokale og regionale nivåer (Loughlin 1997:157). Selv om majoriteten av representantene kommer fra folkevalgte forsamlinger, er det de nasjonale myndigheter som bestemmer hvem som skal representere de lokale/regionale myndigheter i komiteen. Loughlin (1997:157) skriver at dette i prinsippet innebærer at sentrale myndigheter kan utpeke representanter som ikke er valgt som delegater til komiteen. Medlemmene forventes av de nasjonale myndigheter å arbeide for Komiteen og EU i sin helhet, og ikke snevre sitt arbeid inn til særskilte regionale- eller sektor interesser (ibid).

Regionkomiteen har som nevnt rådgivende myndighet, og skal konsulteres i saker som er av regional interesse relatert til økonomisk og sosial utjevning, utdanning, kultur, helse, energi, telekommunikasjon, transeuropeiske nettverk, miljø og sysselsetting (Gjellestad 1998:99). I tilknytning til disse saksområdene, ivaretas arbeidet av kommisjoner og underkommisjoner, totalt 13 (Williams 1996:44-45). Komiteen kan også komme med uttalelser på saksområder den anser for å være relevant, og den har blitt gitt ekspert status på saker som omhandler grenseoverskridende samarbeid (ibid).

Det har blitt diskutert hvor stor betydning komiteen kan sies å ha, på den ene siden er regionene blitt institusjonalisert i EU-systemet, mens den på den andre siden kun har rådgivende myndighet. Dette var det strid om allerede under opprettelsen av komiteen, hvor tyske Länder så muligheten til å innføre den desentraliserte styringen man hadde praktisert i Tyskland på EU-nivå. Storbritannia var på sin side ivrig etter å unngå å bemyndige et regionalt nivå som kunne sees på som et skritt mot et føderalt Europa. De understreket derfor at komiteen kun skulle fungere som en rådgivende myndighet (Collins og Jeffery 1997).

2.4.3. Association of European Border Regions (AEBR).

AEBR ble dannet i 1971 av 10 grenseregioner langs Rhindalen og har nå over 45 betalende medlemmer fra hele Europa. Hvis antall assosierte medlemmer også tas med vil antallet bli over 80 (Östhol 1996:54). I følge <http://www.aebr.net/index.php> er 82 av 114 fungerende grense- eller grenseoverskridende regioner medlemmer av AEBR. Grense- og grenseoverskridende regioner i stater som er medlem i EU eller Europarådet kan bli medlemmer i AEBR. Organisasjonen representerer grenseregioners interesser i forhold til nasjonale og overnasjonale organ, organisasjoner og institusjoner. Östhol (1996) hevder også at organisasjonen kan sees som en bieffekt av EUs voksende betydning og at de grenseregionale interessene som er transnasjonale av natur virker å ha økt sin betydning også som følge av EU. AEBR bistår med å forberede regionale grenseoverskridende prosjekter, og har blant annet bidratt med sin regionale ekspertise under opprettelsen av Interreg programmene. Dette skjedde innen rammen av LACE (Linkage Assistance and Cooperation for the European Border Regions), som er en underorganisasjon av AEBR. Dette prosjektets oppgaver er bl.a. å bistå med informasjon om grenseoverskridende samarbeid og tilgang på ekspertråd i assistanse i sammenheng med implementeringen av EUs Interreg-program (Östhol 1996:55). AEBR arbeider også med å formidle informasjon til regionene om mulig grenseoverskridende samarbeidspartnere og med å formidle grenseregioners

synspunkter på EU-nivå. Organisasjonen bedriver altså ulike former for lobbying (Östhol 1996:55).

Finland er representert i AEBR med 4 regioner, Danmark med 3, Sverige med 5 og Norge med 1 region. I tillegg finnes assosierte medlemmer, og for Norges del utgjør dette 5 grenseregioner. (<http://www.aebr.net/index.php>).

2.4.4. The Council of European Municipalities and Regions (CEMR).

CEMR ble opprettet i 1951 ut ifra overbevisningen om at lokale og regionale myndigheter ville inneha en viktig rolle i realiseringen av den Europeiske Union, og at lokaldemokratiet er basis i alle stater. Medlemmene i CEMR er de nasjonale kommunale sentralorganisasjonene. Over 100.000 lokale og regionale myndigheter er representert i CEMR gjennom 40 nasjonale kommunale sentralorganisasjoner i 40 land (http://www.ccre.org/edito_an.html). De nasjonale organisasjonene delegerer på bakgrunn av størrelsen på landets befolkning et visst antall representanter til forsamlingen "the Assembly of Delegates", som igjen velger representanter til "the policy Committee". Ut i fra denne velges det en president (http://www.ccre.org/mis_an.html).

CEMR er en organisasjon som er en sterk forkjemper for subsidiaritetsprinsippet, ikke bare ved samhandling mellom stater og EU, men ved all samhandling mellom og blant offentlige myndigheter (http://www.ccre.org/mis_an.html). Organisasjonen arbeider for å utvikle en europeisk ånd blant lokale og regionale myndigheter for å fremme en føderasjon av europeiske stater, som skal være basert på de lokale og regionale myndigheters autonomi (ibid). CEMR ønsker også å bidra til at medlemmene utveksler erfaringer og samarbeider, for eksempel gjennom interregionalt og interkommunalt samarbeid.

De nordiske land er representert i CEMR ved det Svenske Kommuneforbundet og det svenske Landstingsforbundet, det danske Kommunenes Landsforening og

---

Amtsrådsforeningen i Danmark, det finske Kommuneforbund og det norske Kommunenes Sentralforbund.

2.4.5. The International Council for Local Environmental Initiatives (ICLEI).

ICLEI er det internasjonale miljøorganet for lokale myndigheter. Dets målsetning er å bygge en verdensomspennende bevegelse av lokale myndigheter for å oppnå konkrete forbedringer i de globale miljøforhold, og arbeide for en bærekraftig utvikling gjennom kumulative lokale handlinger (<http://www.iclei.org/about.html>). Over 350 lokale myndigheter (byer, fylker og regioner) som representerer en beolkning på ca. 300 millioner, er medlemmer i ICLEI. Myndighetene deltar i ICLEIs internasjonale kampanjer og regionale prosjekter. Her deltar også lokale myndigheter som ikke er medlemmer i organisasjonen. Gjennom sine kampanjer satser ICLEI på å skape politisk forståelse og oppmerksomhet om bærekraftig utvikling, og bygge opp kompetanse på området ved å bistå lokale myndigheter med teknisk assistanse (ibid). ICLEI fungerer altså som en konsulterende organisasjon for å øke lokale myndigheters kapasitet til å synliggjøre globale utfordringer.

Danmark er representert i ICLEI med 5 kommuner og 1 Amt, Sverige med 9 kommuner, Finland med 11 kommuner og Norge er representert med 12 kommuner.

2.4.6. The Alliance of Maritime Regional Interests in Europe (AMRIE).

AMRIE ble stiftet i 1993 på initiativ av 3 medlemmer av det Europeiske Parlamentet. Målet var å gi de maritime regionale interesser i Europa et effektivt politisk talerør og å bidra til å etablere en ”integrert maritim strategi” (<http://www.amrie.org/missions.html>).

Ifølge organisasjonen er det i regionene at integrering og koordinering av maritime aktiviteter kan foregå på en effektiv måte. Ambisjonene er å sikre at det er politisk vilje til å gjøre noe med de mål som er definert som viktige for de regionale maritime interesser. AMRIE arbeider for å utvikle framgangen til den europeiske maritime

økonomi på det regionale nivå. For å oppnå dette er lobbyvirksomhet mot EU et viktig virkemiddel (ibid).

Arbeidsområdene er avgrenset ved at det er havne- og sjøfartsspørsmål som står i sentrum, og de viktigste arbeidsområder er maritim industri og sysselsettingsutvikling, miljøvern og utvikle nettverk som er konkurransedyktige. For å utvikle konkurransedyktighet mener AMRIE at det er visse hovedsektorer som er spesielt viktige. Disse sektorene er for det første maritim transport, utviklingen av Trans European networks (TENS) er her særdeles viktige da de vil gjøre regionene mer tilgjengelige. For det andre arbeider AMRIE for å bedre situasjonen til den europeiske skipsbyggingsindustrien i forhold til det de beskriver som en urettferdig konkurranse fra sør-koreanske verft. Videre arbeider AMRIE for å bedre skipskvaliteten, forbedre det maritime miljø og romlig planlegging (<http://www.amrie.org/missions.html>).

Det er ikke alle nordiske land som er representert i AMRIE, og det er ikke bare regioner som er medlemmer. Finland er eneste nordiske land som er representert med 1 kommune og 1 region (ibid).

2.4.7 The Conference of Peripheral Maritime Regions of Europe (CPMR).

Denne organisasjonen ble dannet i 1973, under den såkalte Saint-Malo Resolusjonen. Enhver europeisk region som p.g.a. sin geografiske, økonomiske eller politiske situasjon vurderer seg selv til å være en del av den maritime periferien i Europa, og som også anses av medlemsregionene i CPMR til å være en del av den maritime periferien, kan søke om medlemskap (Organisational Charter of The C.P.M.R).

I prinsippet kan altså regioner fra hele Europa søke om medlemskap, men organisasjonen arbeider først og fremst tett opp mot EU.

Europeisk samhörighet er basert på økonomisk utvikling, men et felles marked for Europa vil ikke utvikles på en tilfredsstillende måte hvis det ikke forenes med en menneskelig dimensjon. Dette innebærer at man må ta innbyggerne i betraktning, og dermed en territorial dimensjon (<http://www.crpm.org/pagesgb/citoy.html>).

Et Europa av Regioner er et svar på dette kravet, siden dette sikrer at institusjonene er nærmere innbyggerne. CPMR arbeider for at Europa skal utvikle seg i denne retningen, og var et av opphavene til dannelsen av AER.

Miljøet er også av stor betydning, og CPMR mener at et krav om livskvalitet bør være til stede i all samfunnspolitikk. Organisasjonen mobiliserer for at Traktaten om den Europeiske Union skal inkludere et kapittel om territoriet som en viktig veiviser for konstruksjonen av et fellesskap, og dermed en garanti om samhörighet mellom dets borgere og de lokale og regionale nivåer (ibid).

Av i alt 127 medlemsregioner i CPMR er 4 danske amt, 6 finske samkommuner, 12 norske fylker og 9 län fra Sverige.

2.4.8 The North Sea Commission (NSC).

NSC er en avlegger av CPMR og består av regioner som har grense mot Nordsjøen, og representantene er delegater som er utpekt av de regionale myndigheter.

Organisasjonen er etablert for å videreføre partnerskap mellom regionale myndigheter som arbeider med de utfordringer og muligheter som Nordsjøen byr på.

NSC er nå involvert i de fleste aktivitetene i forbindelse med utviklingen av Nordsjøen, og har støtte fra over 70 regioner i 8 land

(<http://www.northsea.org/Aboutus/Strategy Paper.html>). NSCs hovedmål er å utvikle Nordsjøen til en region som i europeisk sammenheng har en egen identitet. De ønsker å bygge på de historiske og kulturelle likheter (økonomi, økologi, kultur og turisme), og utvikle samarbeidet mellom regionene på grunnlag av disse.

NSC ønsker å styrke og utvikle sine kontakter og sitt samarbeid med EU.

Lobbyvirksomhet vil her være sentralt særlig i forhold til initiativene og herunder Strukturfondet (ibid). Regionene er hjørnesteinene i NSC, og det er viktig at

regionene har et nært og godt forhold til de nasjonale myndigheter. Dette er viktig med tanke på utviklingen av regionene og i forhold til EU.

De viktigste saksområdene for NSC er for det første å beskytte de verdifulle miljøområdene og ressursene som befinner seg i Nordsjøen og de tilstøtende områder. Videre ønskes det at det opprettes en egen Fiskerikomite for Nordsjøen. NSC arbeider også for at regionen skal bli bedre koordinert i planlegging og infrastruktur, utvikle turisme basert på kulturen og regionalt samarbeid (ibid).

13 norske fylkeskommuner, 2 svenske län og 6 danske amt er medlemmer i NSC (<http://www.northsea.org/>).

2.4.9 The Congress of Local and Regional Authorities of Europe (CLRAE).

Denne organisasjonen ble opprettet i 1994 som et ledd i å fremme regionalisering i Europa, og er en del av Europarådet (Veggeland 1994:17). Europarådet ble for øvrig opprettet i 1949, og arbeider for en europeisk enhet ved å styrke demokratiske organ og styrke bevisstheten om den europeiske kultur og identitet (Veggeland 1994:16).

Endringer i Sentral- og Øst-Europa har skapt et nytt press for en utvidelse av lokalt og regionalt demokrati og dette var opphavet til at CLRAE i 1994 ble opprettet som et konsulterende organ for Europarådet for å hjelpe nye medlemsstater med å utvikle og etablere effektivt lokalt og regionalt selvstyre (<http://www.coe.fr/cplre/eng/epresentation.html>). CLRAE er en oppgradering av den tidligere organisasjonen The Standing Conference of Local and Regional Authorities of Europe som ble dannet i 1957, og den viktigste forandringen er at man nå har to kamre i organisasjonen: et for lokale myndigheter og et for regionale myndigheter (ibid). Organisasjonen representerer nå over 200.000 regionale og lokale myndigheter i Europarådets 41 medlemsstater.

CLRAE arbeider for effektive lokale og regionale styremåter i nye demokratier og i alle Europarådets medlemsstater, og at lokale og regionale interesser skal representeres i Europeisk politikk. Organisasjonen arbeider også for regionalt samarbeid for fred, toleranse og bærekraftig utvikling, samt at den observerer lokale og regionale valg (ibid). Organisasjonen har egne programmer for praktisk hjelp til lokale og regionale myndigheter i Øst- og Sentral-Europa, og har blant annet vært til stede siden det internasjonale engasjementet startet i Kosovo.

Medlemskap i CLRAE er indirekte, medlemmer med lokal/regional tilknytning, som er valgte og politisk ansvarlige, utpekes nasjonalt (Sandberg 2000:210). Danmark, Finland og Norge har 5 medlemmer hver, mens Sverige har 6 medlemmer.

2.4.10 European Association of Development Agencies (EURADA).

EURADA ble opprettet i desember 1991 og er en serviceorganisasjon for regionale utviklingsorganer. De arbeider for å oppmuntre til utveksling av erfaringer og ”den beste praksis” på området, samt å delta i utviklingen av territoriale utviklingsprogrammer.

I forhold til EU er det viktig at utviklingsorganene har fått en viktig rolle med implementeringen av EUs retningslinjer og administrasjonen av subsidier (<http://www.eurada.org/EURADAen.html>). EURADA forener organisasjoner som oppfyller visse kriterier: Organer/organisasjoner som har et oppdrag med økonomisk utvikling som omfatter den helhetlige økonomiske interesse til et geografisk område. Videre kreves det viktige bånd til lokale myndigheter med tanke på finanser eller målsetninger. Til sist kreves det et relevant geografisk arbeidsområde (ibid).

EURADA finansieres ved at medlemsorganene betaler en kontingent på 2150 ECU per år. I 1998 bidro 150 utviklingsorganer i 20 ulike land til finansieringen av

EURADA. Danmark er her representert med 2 utviklingsenheter, Finland med 10 og Sverige med 7. (<http://www.eurada.org/Members/Sweden/sweden.htm>).

2.4.11. The Union of the Baltic Cities (UBC).

UBC bygger på antagelsen om at et sterkere samarbeid mellom de baltiske kystbyene vil utgjøre et viktig bidrag til utviklingen av denne regionen. Organisasjonen søker en systematisk utveksling av erfaring mellom medlemsbyene på områder hvor dette er av interesse, og understreker viktigheten av å beskytte regionens landskap så vel som de kulturelle og historiske monument (<http://www.ubc.net/statues.html>). Foreslå tiltak og samarbeide med nasjonale myndigheter og internasjonale organisasjoner for å løse problemer skapt av økonomisk utvikling i regionen med tanke på å beskytte miljøet er også et viktig mål. Organisasjonen ønsker også å bidra til utvidelsen av EU med tanke på den Europeiske dimensjonen i medlemsbyenes framtid (ibid).

Enhver kystby i tilknytning til Østersjøen og fjordene rundt, samt enhver by som er interessert i utviklingen av regionen, kan bli medlem av UBC. Per i dag har organisasjonen 96 medlemmer fra 10 land. Norge er representert i UBC med 3 byer, Sverige med 22 byer, mens det er 10 byer i Finland og 11 byer i Danmark som har medlemskap i UBC (<http://www.ubc.net/members/members.html>).

2.4.12 The Baltic Sea States Subregional Co-operation (BSSSC).

Organisasjonen arbeider for å utvikle den nordiske dimensjon mot en strategi for stabilitet og samarbeid som omfatter hele Østersjøregionen. Østersjøregionen består av en rekke organer og BSSSC er et forsøk på å sammenfatte disse i et samlende samarbeidsorgan for de regionale initiativene (Baldersheim og Ståhlberg 1998:205). Herunder ligger det at det er viktig at den nordiske dimensjonen utvikles med tanke på regionale bidrag til EUs hovedstrategier (<http://www.bsssc.com/>). BSSSC ønsker at EU skal intensivere det regionale samarbeidet med de Nordvestlige Russiske

---

regioner, og utvikle en helhetlig europeisk strategi for fremtidige perspektiver på regionen Kaliningrad (ibid).

BSSSC regner i prinsippet alle regioner i Østersjølandene som sine medlemmer, men hvis man kun ser på de aktive regionene blir tallene betydelig lavere. Norge har 2 aktive regioner, Sverige 5, Finland 6 og Danmark 14 aktive regioner (Sandberg 2000:213).

2.5. Politiske relasjoner i et flernivåperspektiv.

Som vi her har sett foregår det en regionaliseringsprosess på flere nivåer og arenaer i dagens Europa. For å stå sterkere og oppnå den nødvendige politiske tyngde samarbeider regionene i forhold til de politiske arenaene. I dagens Europa utformes politikk på flere nivåer, verken sub-nasjonale, nasjonale eller overnasjonale aktører vil ha en eksklusiv kompetanse innenfor et spesifikt politikkområde. Kompetanse spres både oppover og nedover i systemet og dette har fått betegnelsen ”Multi Level Governance” (Marks 1996). Regionale myndigheter kan like gjerne henvende seg til overnasjonale som nasjonale myndigheter for å fremme sine interesser, dette da multi level governance indikerer et system hvor det eksisterer direkte kontakter mellom regionale, nasjonale og overnasjonale aktører. Disse kontaktene overlapper hverandre.

Det eksisterer altså institusjonelle relasjoner i flernivåperspektiv. Aktørene opptrer i politiske nettverk som involverer sub-nasjonale aktører- interessegrupper og subnasjonale myndigheter- som har direkte kontakter med overnasjonale aktører (Marks 1996:42). I hvor stor grad dette gjelder de nordiske regionene er noe jeg ønsker å få frem i analysen min.

3. Teoretisk ramme

3.1 Teoretisk ramme og modell

Hovedproblemstillingen i denne oppgaven er *Hva som kjennetegner representasjonsadferd hos nordiske representanter i europeiske regionale organisasjoner?*

Denne problemstillingen skal belyses ved representasjonsfokus, samarbeidsmønster og konfliktmønster. I tillegg ønskes det å belyse samarbeidsmønster og konfliktmønster i disse europeiske regionale organisasjonene.

Det som skal forklares er altså hvordan representantene opptrer i sitt møte med den europeiske arena. Hvilke hensyn er det som vektlegges ved beslutningstaking i den europeiske regionale organisasjonen? Vil den nære kontakten med europeiske arenaer få de til å heve seg over lokale/regionale perspektiv og interessere seg mer for europeiske perspektiv?

For å belyse representantenes opptreden er det viktig å se på hvordan stater, regioner, kommuner og organisasjoner samarbeider i dagens Europa. I dagens Europa eksiterer det ikke lengre vanttette skott mellom ulike stater, regioner og forvaltningsnivåer. I Marks m.fl. 1996 betegnes et slikt politisk system som Multi Level Governance. Med dette menes at politikk i dagens Europa utformes på flere nivåer. Her oppstår institusjonelle relasjoner i et flernivåperspektiv. Det dannes nettverk som involverer aktører fra ulike stater, regioner, organisasjoner og overnasjonale institusjoner. Stadig flere regioner ser viktigheten av på være representert på den europeiske arena, og i følge Marks m.fl. 1996 har regionale- og lokalemyndigheter som representerer rundt tre syvendedeler av befolkningen i den Europeiske Union nå etablert kontorer i Brussel. Dette viser viktigheten av å delta på den europeiske arena. Her dannes det nettverk mellom regionale aktører og regionale spørsmål settes på dagsorden både på den europeiske arena og innad i statene.

Tradisjonelt har man teoretikere sett på EU som et sett av institusjoner som skal fremme kollektiv samhandling blant nasjonalstatene, og i liten grad tatt for seg den regionale representasjonen på den europeiske arena. Denne tilnærmingen kan beskrives som intergovernmentalisme (Marks m.fl. 1996). I følge en slik tilnærming blir statene sett på som de som utformer politikk på den europeiske arena. Fordi statene møtes i Europa-rådet og Ministerrådet i EU, to institusjoner som har blitt sett på som de viktigste i utformingen av europeisk politikk, har man tradisjonelt sett for seg at statene kontrollerer den europeiske politikken. Dette kan man kalle et to-nivå system hvor statene møtes og forhandler på den europeiske arena om politikken innad i EU, mens det innad i den enkelte stat er interesser som fremmer sine interesser og forsøker å påvirke europeisk politikk via nasjonale myndigheter.

En alternativ tilnærming til et slikt perspektiv er MLG-perspektivet. Som følge av at den statscentrerte tilnærmingen ikke anerkjenner og forklarer overnasjonale institusjoners uavhengige innflytelse eller andre aktørers økende innflytelse ble et flernivåperspektiv lansert. Istedenfor å se EU som et to-nivå system tar man her utgangspunkt i at det eksisterer aktører som samhandler i et system hvor strukturen ikke er fastlagt. Det eksisterer overlappende kontakter mellom aktører i flere nivåer hvor stater bare er et sett av flere aktører. Statene er kun en av flere kontakter inn i EU-systemet og er ikke lengre den eneste kontakten mellom det nasjonale og det overnasjonale plan. Marks 1996 hevder at det i et stadig økende antall saker er ingen aktører som alene har makt og innflytelse over politikken.

I min analyse tar jeg utgangspunkt i denne anerkjennelsen av at det på den europeiske arena eksisterer et flernivåsystem hvor det er flere aktører som opptrer samtidig på den europeiske arena. Lokale og regionale myndigheter kan like gjerne henvende seg direkte til overnasjonale myndigheter som å gå via nasjonale myndigheter.

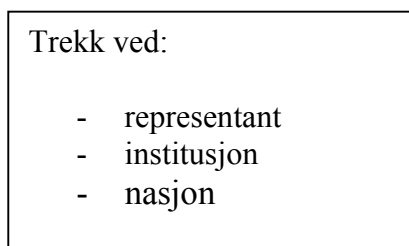
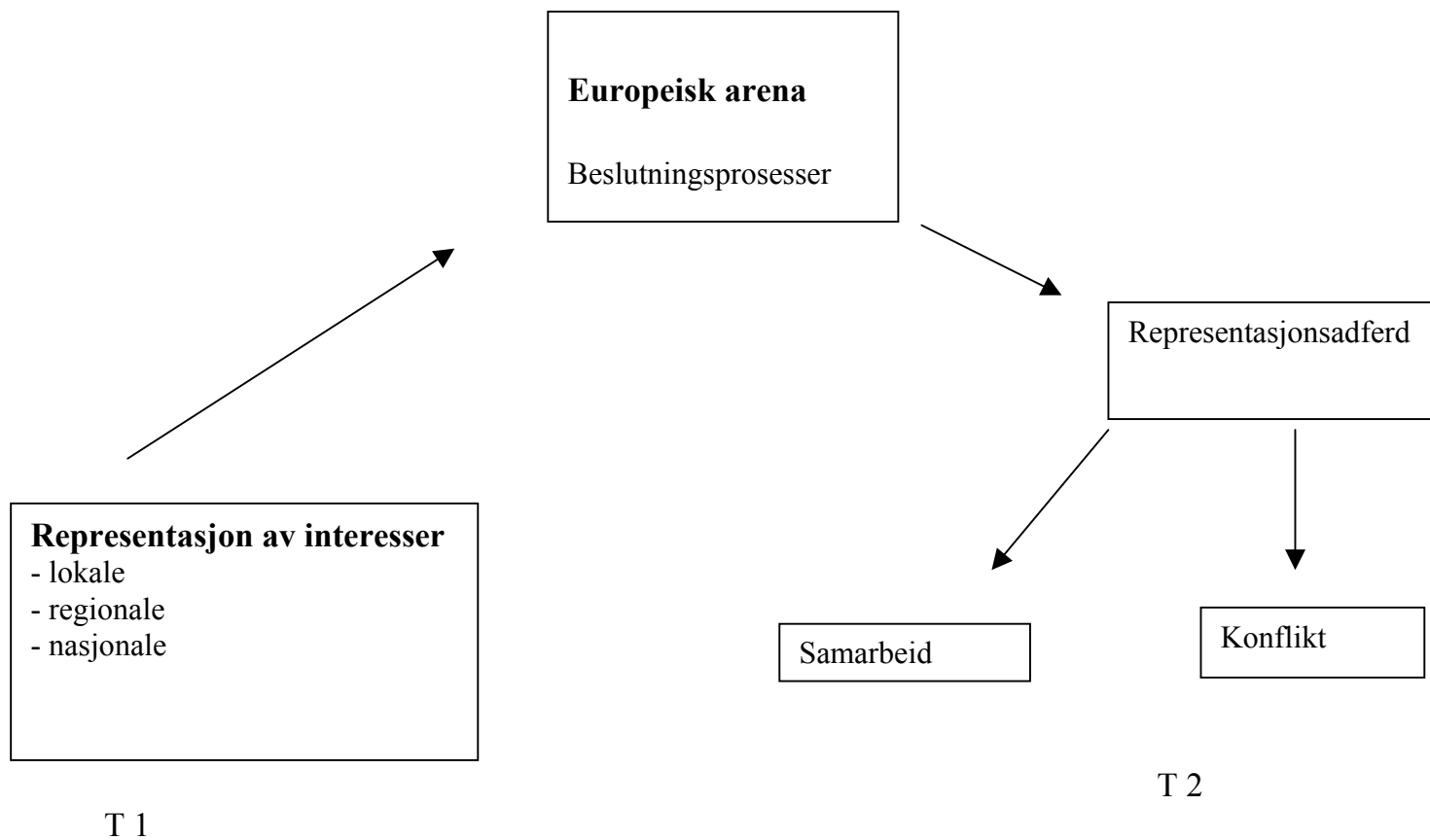
Målet med denne analysen er å belyse representantenes adferd på den europeiske arena. Hva slags interesser som representantene vektlegger i sin opptreden blir da et sentralt punkt. I tillegg vil samarbeidsmønster og konfliktmønster være med på å beskrive representasjonsadferden. Ut ifra problemstillingene er det viktig å ha klart at

aktørene i denne analysen er representanter for lokale og regionale interesser på europeisk nivå. Ut ifra MLG-perspektivet forventes da at representantene har et bredt anlagt fokus hvor samhandling med aktører med flere aktører vil være sentralt. I et system hvor det er overlappende kontakter mellom ulike nivåer vil det oppstå konflikter mellom interesser fra ulike nivåer og blant aktørene på samme nivå. Det forventes derfor ikke at aktørene i organisasjonene skal være en homogen kjerne, men at det vil være viktig å samarbeide for å stå sterkere på den europeiske arena.

Når man skal analysere de nordiske representantenes opptreden på den europeiske arena, er det nødvendig å utarbeide en forklaringsmodell. For å gjøre det vil jeg først klargjøre hva slags variabler som vil være aktuelle i en slik modell. Her vil jeg operere med variabler på flere nivåer. For det første har man variabler i forhold til hva slags land man representerer, kan representantens nasjonalitet forklare representasjonsfokus? For det andre har man ulikheter i forhold til organisasjonene man er representant i, ulike mål og medlemsbasis må også tas med i betraktning når representasjonsfokus skal analyseres. Til slutt har man variabler i tilknytning til det enkelte individ, de enkelte representantene har ulike verdier, oppfatninger og preferanser.

For å kunne analysere representantenes opptreden i de europeiske regionale organisasjonene er det viktig å utvikle en analyseramme for å kunne beskrive og forklare deres adferd. For å utvikle en slik modell tar jeg utgangspunkt i et flernivåperspektiv i dagens Europa-politikk. I tillegg til dette vil de enkelte representantenes sosiale bakgrunn være viktig. Derfor vil jeg kombinere et MLG-perspektiv med generell sosialiseringsteori, og den forrige maktutredningens modell til studie av den norske sentralforvaltningen (Lægreid og Olsen 1978).

Ut ifra dette kan jeg sette opp en modell for analysen hvor disse teoriene kombineres. Her snakker vi om en modell hvor det eksisterer kontakter mellom aktører på flere nivåer, samtidig som den enkelte representants sosiale bakgrunn også blir vektlagt.

Analysemodell:

Modifiserer utfallet i T 2

I denne modellen tenkes det at aktørene gjennom sin deltakelse i organisasjonene er representanter for interesser. Det kan være lokale, regionale og nasjonale interesser. Her vil det være avgjørende hvilke interesser de ønsker å fremme. Ulike regioner har ulike interesser og ønsker. På den europeiske arena deltar aktørene i diskusjoner og

beslutningsprosesser i henhold til agendaen i den europeiske regionale organisasjonen. Ut i fra dette dannes det jeg her beskriver som et representasjonsfokus, altså hvilke interesser og hensyn representantene vektlegger ved sin opptreden i de europeiske regionale organisasjonene. Dette representasjonsfokuset danner så grunnlag for videre samarbeid mellom representantene og andre aktører på den europeiske arena. I tillegg til at det oppstår et samarbeid mellom aktører vil det også oppstå konflikter ved beslutningstaking i den europeiske regionale organisasjonen. Disse konfliktene oppstår som følge av de representasjonsoppfatninger som representanten har med seg ut fra beslutningsprosessene.

Et viktig poeng er her at utfallet i T2 modifieres av trekk ved den enkelte representant. Hva slags bosted representanten har og politiske oppfatninger vil her være sentralt. De erfaringer og holdninger representantene har med seg inn i beslutningsprosessen vil være med på å forme representasjonsadferden.

I tillegg modifieres utfallet av trekk ved institusjonen. Her vil organisasjonens mål og virkeområder være sentrale. I hvilken grad organisasjonen representerer regionale interesser på et generelt nivå eller representerer spesifikke regionale saksinteresser vil være med på å forme representasjonsadferden. Her kan det forventes at de organisasjonene som har et snevrere virkeområde også vil ha et mer snevert representasjonsfokus.

Trekk ved nasjonen vil også være med på å modifisere utfallet. Enkelte land har vært EU-medlem over en lengre periode, mens andre ikke er EU-medlem. Geografisk beliggenhet vil også være med på å føre til at ulike interesser er sentralt for nasjonen. Dette vil være med på å forme deres representasjonsadferd. Her vil også ulike maktforhold innad i nasjonen være med på å bidra til utfallet. Noen representanter kommer fra land hvor regionene har forholdsvis stor grad av beslutningsrett, mens andre kommer fra regioner i land som er mer sentraliserte.

Denne modellen som danner grunnlaget for analysen opererer med variabler på ulike nivåer i et flernivåperspektiv. Derfor er det viktig å si litt om hvert enkelt nivå.

På individnivået blir den sosiale biografi viktig, representantene er på den ene siden handlende mennesker hvor sosial bakgrunn og samfunnstilknytning bidrar til å forklare deres tenkemåte og beslutningsatferd. I sin mest rendyrkede form vil dette komme til uttrykk i teorien om det representative byråkrati, hvor deres plassering i en administrativ og politisk organisasjonsstruktur tillegges ingen vekt (Lægreid og Olsen 1978). Med det representative byråkrati menes at tjenestemennenes avgjørelser i særlig grad påvirkes av den enkelte tjenestemanns sosiale biografi.

På den andre siden opptrer representantene i organisasjoner hvor de representerer sin hjemlige organisasjons interesser. I klassisk administrasjonsteori forutsettes det at funksjonærens tenkemåte og handlemåte kan kontrolleres ved å endre organisasjonsfaktorer. Ved å forandre interne organisasjonsforhold eller personers plassering i en organisasjonsstruktur vil man kunne forandre deres oppfatning av hva som er viktig og hvordan oppgaver bør løses. Dette perspektivet innebærer i sin ytterste form at for å forstå beslutningsatferd behøver man ikke å studere trekk ved den enkelte person, med unntak av faglig bakgrunn (Lægreid og Olsen 1978).

Jeg vil her kombinere disse to syn på beslutningsatferd i organisasjoner. Ved å kombinere disse får man frem organisasjoners styrings- og koordineringsmekanismer som sosialisering, disiplin og kontroll, samt enkeltpersoners oppfatninger, holdninger, erfaringer og identitet. Samspillet mellom individuelle faktorer og organisasjonsforhold blir da viktig (Lægreid og Olsen 1978).

Fokus i denne oppgaven er som sagt representantenes representasjonsadferd. For å forklare dette er det viktig å forstå at organisasjoner varierer med tanke på i hvilken grad de kontrollerer rekrutteringsmønsteret, og hva slags sosialiseringsmekanismer de har. Hvis en organisasjon har liten kontroll over dette vil behovet for styring og kontroll ved hjelp av formelle organisasjonsstrukturer øke. Det er også viktig å ha i

tankene at organisasjoners avhengighet til omgivelsene varierer, og beslutningsatferd kan i varierende grad fastlegges gjennom ytre føringer og avhengigheter (Lægreid og Olsen 1978:25-26).

Graden av sammenheng mellom sosial bakgrunn og erfaringsbakgrunn og den administrative atferden vil imidlertid ikke bare være avhengig av trekk ved den rekrutterende organisasjon. Det er også av stor betydning hvilke verdioppfatninger, situasjonsoppfatninger og sosiale identifikasjoner representantene bringer med seg inn i organisasjonen (Lægreid og Olsen 1978). Politisk sosialisering blir med andre ord viktig, mennesker tilhører flere grupper med felles identitet og felles atferds- eller handlingsmønster.

Forskjeller mellom grupper kan da forventes bl.a. med tanke på hva slags utdanning man har. Den faglige bakgrunn er viktig for at personer rekrutteres til organisasjonene. Representantene har en utdanning som har kvalifisert dem for de stillingene de har i de hjemlige organisasjoner, og deres stilling /posisjon har betydning for at de har fått i oppdrag å representere sin region i de europeiske regionale organisasjonene. Nedenfor skal jeg redegjøre for ulike måter formelle organisasjoner kan modifisere effektene av de oppfatninger, holdninger og tilhørigheter den enkelte representant bringer med seg til organisasjonen. Jeg tar her utgangspunkt i tre ulike mekanismer som bidrar til å forme tanke- og adferdsmønstre i organisasjoner.

3.1.1 Sosialisering

For det første kan en organisasjon kan virke sosialisende og danne grunnlag for identitet, tilhørighet, interessefellesskap, lojalitet og atferdsmønstre. De verdioppfatninger, situasjonsoppfatninger og identifikasjoner som organisasjonen er bygget opp omkring, overtas av de ansatte (Lægreid og Olsen 1978). Omfanget av en slik sosialisering vil avhenge av trekk ved organisasjonen og representantenes

karrieremønster. Noen organisasjoner har høyere prestisje og mer makt enn andre, mens andre har en klarere identitet og derav mer stabilitet og lavere konfliktnivå enn andre. Effekten av påvirkning på den enkelte vil avhenge av hvor lang fartstid vedkommende har i organisasjonen, og i hvilken grad de påvirkninger han utsettes for står i kontrast til , eller faller sammen med andre tilhørigheter og tidligere læring.

3.1.2 Disiplinering.

For det andre kan en organisasjon kan virke disiplinerende, og disiplineringsprosesser bidrar til å skille representantenes atferd fra deres personlige verdier, oppfatninger og identifikasjoner.

I følge Weber (1978) er det utsiktene til en livslang karriere og stadige opprykk i en hierarkisk orden som motiverer til innsats og skaper disiplin. Disiplineringen vil avhenge av i hvor stor grad organisasjonsstrukturen gir muligheter til forfremmelser, om avansement er knyttet til prestasjoner og disiplin, og hvorvidt den enkelte representant forventer å være lenge i organisasjonen.

3.1.3 Kontroll

For det tredje kan en organisasjon kan virke kontrollerende. Den enkelte representants forslag kan bli endret eller avvist ved de endelige avgjørelser i organisasjonen. Likeså kan organisasjonen mislykkes i å få satt sine vedtak ut i livet, og å få de akseptert av andre organisasjoner samt nasjonale og overnasjonale myndigheter. Den enkelte representants suksess, samt den enkelte organisasjons suksess, vil være et utfall av et komplekst samspill med mange aktører. Dette vil være særdeles aktuelt i dagens Europa som preges av det Marks (1996) beskriver som Multi Level Governance.

Politikk utformes på flere nivåer og verken nasjonale eller overnasjonale aktører vil ha eksklusiv kompetanse innenfor et spesifikt politikkområde.

Opplegg for analysen.

Når jeg nå skal forsøke å forklare de nordiske representantenes representasjonsfokus i de europeiske regionale organisasjoner så vil de følgende variabler være sentrale som bakgrunnsopplysninger.

3.2 Sosial biografi

I teorien om det representative byråkrati vil representantenes sosiale biografi være viktig, representantene i organisasjonene må altså beskrives med en så fyldig sosial biografi som mulig.

Representantenes sosiale bakgrunn vil dermed være viktig. Helt fra barndommen får man for eksempel en klasse tilhørighet og en geografisk tilhørighet. Man oppdras ulikt og tilegner seg dermed ulike verdier og får ulike erfaringer. I tillegg vil dette legge føringer på muligheter individet kan få senere i livet, samt hva man vil bli påvirket av.

Arbeidsplass også være en sosialiserende faktor som kan tilføre individet verdier og oppfatninger som det tar med seg inn i den europeiske organisasjonen.

Viktige variabler for å beskrive representantenes sosiale biografi, og kartlegge variasjoner, vil være data om representantenes (individets) alder, kjønn, yrke, utdanning og bosted.

Miljøtilhørighet er også et sentralt aspekt ved den sosiale biografi som kan gi utslag på adferd i organisasjonen, forutsatt at det er en sammenheng mellom det å tilhøre spesielle sosioøkonomiske, politiske eller kulturelle grupper.

Miljøtilhørighet også kunne beskrives i form av plassering på høyre/venstre akse og synet på økonomisk vekst kontra bærekraftig utvikling. Partitilhørighet og EU-holdning vil også være sentrale variabler. Sosial bakgrunn og miljøtilhørighet danner altså bakgrunn for den sosiale biografi jeg skal anvende for å beskrive ulikheter i representantenes adferd.

3.3 Organisasjoners biografi og struktur

Organisasjonen vil ha en sosialiserende funksjon, men det er vanskelig å finne et direkte mål på dette, og dens eventuelle styrke. Man antar at det enkelte individs karriere kan være med å belyse dette. Den politiske sosialisering er avhengig av omfanget og varigheten av kontakt, samt hvor integrert man er i organisasjonen. Sosialiseringspotensialet øker jo lengre tjenestetid man har og jo større suksess man har. Dette innebærer at informasjon om individets tjenestetid og stilling i organisasjonen vil være av betydning. Informasjon om representanters medlemskap i komiteer, arbeidsgrupper og utvalg i den europeiske organisasjonen som går ut over deres egentlige oppdrag vil også kunne være en pekepinn på en dypere sosialisering.

Det er også viktige forskjeller mellom organisasjonene som kan bidra til å forklare ulikheter i representantenes fokus. For det første varierer organisasjonenes kompetanseområde. På den ene side har vi organisasjoner som AER og COR som representerer regionale interesser på et allment plan i Europa. Her er det regionen i sin helhet som er i fokus, ikke for eksempel spesifikke næringsregioner. På den andre siden finner vi organisasjoner som AMRIE hvor kompetanseområdet er saklig avgrenset til å gjelde havne- og sjøfartsspørsmål, og BSSSC som har Østersjøregionen som geografisk avgrenset virkeområde. Måten de arbeider på varierer også, noen organisasjoner som f.eks AMRIE forsøker å påvirke regelverk (up-stream lobbying), mens andre som EURADA bruker sine ressurser på å regionale informasjonskontor med informasjon om tilgjengelige strukturfondsmidler (down-stream lobbying) (Sandberg 2000).

Organisasjonenes medlemsbasis varierer også. Noen organisasjoner har regioner som medlemmer (AER), eller kommuner (UBC, ICLEI), noen representerer både lokale og regionale interesser (CLRAE, COR) mens andre har en noe videre medlemsbasis (som f.eks AMRIE hvor både regioner og bransjeorganisasjoner er medlemmer).

Hvordan de regionale og lokale interesser representeres varierer også. De fleste organisasjoner bygger på direkte medlemskap, ved at regionen eller kommunen søker om å bli medlem. Det er imidlertid noen organisasjoner som bygger på indirekte medlemskap, f.eks er CEMRs medlemmer kommunale sentralorganisasjoner. COR er mellomstatlig ved at medlemmene må ha tilknytning til regioner ved å være valgte eller politisk ansvarlige, men velges av Ministerrådet etter forslag av de nasjonale regjeringer.

Alle disse variasjoner i organisasjonsstrukturene vil kunne bidra til å forklare ulikheter i representasjonsfokus, samarbeidsmønster og konfliktlinjer. Organisasjoner som har et avgrenset kompetanse- og virkeområde vil kunne ha et større sosialiseringspotensiale og en mer disiplinerende og kontrollerende funksjon, ved at de har en mer homogen medlemsmasse. En antagelse vil være at organisasjoner med et avgrenset geografisk virkeområde vil ha et lavere konfliktpotensiale enn organisasjoner med medlemmer fra hele Europa. Organisasjoner som bygger på et direkte medlemskap vil kunne ha en mer disiplinerende og sosialiserende funksjon ved at representantenes fokus rettes mot det regionale nivået, og medlemskap er noe man aktivt har gått inn for. I COR hvor medlemmene foreslås nasjonalt og velges overnasjonalt vil man kunne forvente et mer nasjonalt rettet eller unionseuropeisk representasjonsfokus. Det jeg her prøver å illustrere er at måten representantene utpekes/velges på vil ha betydning for organisasjonens sosialiseringspotensiale. Sentrale variabler vil altså her være kompetanseområde (mål), medlemsmasse og måten de regionale interessene representeres på.

3.4 Effekter av nasjonal sosialisering og variasjon i EU-tilknytning

Organisasjonene som opptrer på den europeiske arena har ulike omgivelser å forholde seg til. I de ulike land er det forskjellig tradisjon for kontakt med Europa, og ulike kontaktmønstre eksisterer. I de europeiske regionale organisasjonene er det representanter fra ulike land i Europa. Disse har ulike verdier, oppfatninger og preferanser. Det vil her være naturlig å forvente at noe av forskjellene i representasjonsfokus kan forklares av at man tilhører regioner i ulike land. I og med at representantene tilhører ulike land har de også ulik identitet og kultur. Ser man på de administrative regionene i ulike land har de imidlertid noe ulike oppgaver og finansiell styrke. Det kan bidra til å forklare at regioner har ulike mål og strategier på den europeiske arena. I tillegg er det viktig å huske på at den geografiske beliggenheten kan være avgjørende for hva slags tradisjoner landet har i Europa tilknytning. Selv om Norden i Europa kan beskrives som en sub-region, eksisterer det også her betydelige forskjeller i geografisk beliggenhet. Danmark har med sin beliggenhet nærhet til de andre EU land, og i samarbeid med fortid som langvarig EU-medlem, vil det kunne gi en sterk Europa-orientering.

3.5 Effekter av nordisk samarbeid

De nordiske land blir ofte sett på som en relativt lik gruppe med et nært samarbeid bl.a. i Nordisk Råd som ble opprettet i 1952, og Nordisk Ministerråd som ble opprettet i 1971. (Neumann 1992). Tradisjonelt har de nordiske land hatt et nært institusjonelt samarbeid innenfor disse institusjonene, men også ikke institusjonelt samarbeid har vært viktig. Neumann (1992) nevner her kontakt mellom organisasjoner og profesjoner. På bakgrunn av et langvarig nordisk samarbeid er det naturlig å forvente at representantene uavhengig av nasjonalitet vil være like orientert mot nordisk samarbeid.

I forhold til Europa har imidlertid de nordiske land en noe ulik tilknytning. Danmark har vært EU-medlem siden 1972 og har på den måten hatt en lengre og nærmere tilknytning til EU enn de andre nordiske land. Dette medfører at Danmark har vært representert i fora som de andre nordiske land har stått utenfor. Sverige og Finland ble medlemmer i EU under den siste utvidelsen i 1994, og er altså medlemmer på lik linje med Danmark. Norge har på sin side et annet utgangspunkt ved at de har sagt nei til EU-medlemskap ved to folkeavstemninger, og sammen med Island er tilknyttet EU gjennom EØS-avtalen.

Norge står altså delvis utenfor det system og de institusjoner hvor Danmark, Sverige og Finland er representert. Dette gjelder i EUs institusjonelle organer og dermed også for Regionkomiteen. De svenske, danske og finske regionene er dermed direkte representert i EU systemet, noe de norske regionene ikke er. EU tilknytningen har også en annen side ved at svenske, danske og finske regioner er mottagere av EU-midler som fordeles gjennom strukturfondet. Herunder ligger Interreg samarbeidet. Norske regioner deltar også i Interreg programmet, men må finansiere dette på egenhånd samt med statlige bidrag. Disse statlige bidragene kommer i stedet for de EU-bidrag som regionene i medlemslandene mottar.

På bakgrunn av de historiske forskjeller i de nordiske lands forhold til Europa, kan man med unntak av et felles nordisk fokus, forvente ulikheter i representasjonsfokus. Jeg vil for eksempel forvente at representanter fra Danmark har et tydelig europeisk representasjonsfokus, noe som kan begrunnes ut i fra et langvarig EU-medlemskap og geografiske beliggenhet.

3.6.1 Metodeavsnitt

Det er representantene adferdsmønster i de europeiske organisasjonene som er hovedfokus i denne oppgaven. I henhold til problemstillingene så er det viktig å

---

huske på at det er representantenes tankemønster og representasjonsoppfatninger som skal analyseres. Dette kan være problematisk da det krever at man kan påpeke hvilke aspekter ved representantenes oppfatninger, holdninger og adferd som påvirkes på hvilken måte og i hvilken grad de påvirkes (Lægreid og Olsen 1978). En måte å løse dette på er å anta at desto klarere spørsmålene er knyttet til svargiverens organisasjonsrolle, desto mindre effekt vil trekk ved den sosiale biografien ha (Legreid og Olsen 1978:40).

Ut ifra denne antagelse kan man beskrive representasjonsfokus hos representantene ved å ta utgangspunkt i hvilken utstrekning de selv mener de forsøker å fremme ulike hensyn og interesser i tilknytning til beslutningstaking innen den europeiske organisasjonen.

Når det gjelder kontaktmønsteret så antas det at sosial biografi har mindre effekt på representantenes atferdsmønster enn på deres tankemønster. Representantenes kontaktmønster/samarbeidsmønster skal jeg beskrive med utgangspunkt i hvorvidt de forbereder deltakelse i de europeiske møtene gjennom å konsultere ulike organisasjoner eller parter. I tillegg skal jeg ta for meg i hvilken grad de deltar i ulike typer av formøter til møtene i den europeiske organisasjonen.

Konfliktmønsteret beskrives ved at det er representantenes syn på hvorvidt det forekommer ulike typer av motsetninger og konflikter i forbindelse med beslutningstaking i den europeiske organisasjonen som legges til grunn for analysen. Disse problemstillingene skal belyses ut i fra bivariate sammenhenger. Jeg vil benytte meg av uavhengige variabler på tre nivåer i denne oppgaven. Dette er variabler om representantenes sosiale biografi, organisasjonskontekst og nasjonal tilhørighet.

For det første søkes det altså å forklare variasjoner i representantenes representasjonsfokus i henhold til sosial biografi, organisasjonskontekst og nasjonal tilhørighet.

For det andre søkes det å belyse variasjoner i representantenes kontaktmønster med utgangspunkt i sosial biografi, organisasjonskontekst, og nasjonal tilhørighet.

For det tredje søkes det å belyse variasjoner i konfliktlinjer, som eksisterer i de europeiske regionale organisasjonene representantene arbeider innenfor, med utgangspunkt i sosial biografi, organisasjonskontekst og nasjonal tilhørighet.

I forbindelse med dette prosjektet ble det i 1998 sendt ut et spørreskjema til representanter hjemmehørende i Danmark, Sverige, Finland og Norge i 12 organisasjoner som representerer regionale og/eller kommunale interesser på europeisk nivå. Tabell 3.1 viser oversikten over svaraktiviteten i utvalget.

Tabell 3.1: Svaraktivitet per land og organisasjon i prosent. N i parentes.

	Finland	Sverige	Norge	Danmark	Totalt
Assembly of European regions	56%	56%	70%	50%	55%

	(15/27)	(52/95)	(7/10)	(11/22)	(85/154)
Council of European municipalities and regions	100%	100%	0%	50%	60%
	(1/1)	(2/2)	(0/1)	(1/2)	(4/6)
Alliance of maritime regional interests in Europe	67%	100%		0%	60%
	(2/3)	(1/1)		(0/1)	(3/5)
Congress of local and regional authorities in Europe	60%	83%	60%	0%	52%
	(3/5)	(5/6)	(3/5)	(0/3)	(11/21)
Committee of the regions	75%	73%		55%	68%
	(18/24)	(22/33)		(12/22)	(52/76)
Conference of peripheral maritime regions in Europe regions	67%	71%	100%	100%	80%
	(4/6)	(5/7)	(1/1)	(2/2)	(12/15)
Association of European border regions	33%	100%		0%	29%
	(1/3)	(1/1)		(0/3)	(2/7)
Baltic sea states sub-regional co-operation	100%	100%	50%	50%	71%
	(1/1)	(2/2)	(1/2)	(1/2)	(5/7)
European association of development agencies	50%	75%		50%	58%
	(2/4)	(3/4)		(2/4)	(7/2)
North Sea commission		67%	73%	80%	74%
		(2/3)	(8/11)	(4/5)	(14/19)
International council for local environment initiatives	70%	100%	88%	20%	64%
	(7/10)	(4/4)	(7/8)	(1/5)	(18/28)
Union of Baltic cities	100%	100%	100%	0%	80%
	(1/1)	(2/2)	(1/1)	(0/1)	(4/5)
Totalt	65%	64%	72%	46%	61%
	(55/85)	(101/158)	(28/39)	(34/74)	(218/356)

Tabellen viser at det er store ulikheter i hvor mange representanter fra de ulike organisasjonene som er med i utvalget. Valg av organisasjoner ble gjort ut i fra Finlands kommuneforbunds fortegnelse over regionale samarbeidsorganisasjoner i Europa, og adresseopplysninger om representantene ble innsamlet høsten 1997 fra organisasjonene. Det ble sendt enquirer til 312 personer, og av disse ble 218 returnert. Det gir en svarprosent på 61%. Den høyeste svarprosenten var i Norge med 72%, mens den laveste var i Danmark med 46%.

Det er ikke alle nordiske land som er representert i alle organisasjonene. Norge er bl.a. ikke representert i COR, noe som skyldes at Norge står utenfor EU. Finland er ikke representert i NSC, noe som har en geografisk forklaring.

Det er også ulikheter i det totale antall medlemmer fra de enkelte land som er representert i utvalget. Svenske representanter er i en klar overvekt, det er over tre ganger så mange representanter fra Sverige som fra Norge av de innsendte besvarelsene.

Antall representanter fra de ulike organisasjonene blir så lavt at det vil være naturlig å konsentrere seg om de største organisasjonene i analysen. Dette for å gi et bedre grunnlag for å uttale seg om eventuelle funn i analysen.

Av de som har besvart enqueten er det 60 kvinner og 158 menn. Dette gir en prosentfordeling på 27,5% kvinner og 72,5% menn, menn er altså i overvekt i analysen.

4 Empirisk analyse

4.1 Innledning

I dette kapitlet skal jeg analysere datamaterialet i henhold til de problemstillingene jeg tidligere har skissert. Jeg vil ta for meg hovedproblemstillingen som omhandler de nordiske representantenes adferd i de europeiske regionale organisasjonene, altså deres representasjonsadferd. Dette vil jeg analysere ved først å ta for meg representantenes representasjonsfokus. Deretter vil jeg se på representantenes samarbeidsmønster og konfliktmønsteret blant representantene. Den avhengige variabelen representasjonsadferd skal belyses gjennom representasjonsfokus, samarbeidsmønster og konfliktmønster.

De uavhengige variablene som skal bidra til å belyse problemstillingen vil være variabler på tre ulike nivåer. Disse nivåene er individnivå, organisasjonsnivå og land/nasjonalitetsnivå. Først vil jeg ta for meg deres representasjonsfokus i henhold til individnivået, det man kan beskrive som representantenes sosiale biografi. Deretter vil jeg ta for meg representasjonsfokuset i henhold til organisasjon og til land/nasjonalitet. Deretter vil jeg ta for meg samarbeidsmønsteret blant representantene på den arenaen de opptrer. Tilslutt i analysen vil jeg ta for meg konfliktmønsteret.

4.1.1 Representasjonsfokus.

Først vil jeg starte med å beskrive hovedfordelingen av utvalget på de avhengige variablene i analysen. Dette for å gi en pekepinn på marginalfordelingene før man tar for seg analyser med utgangspunkt i de uavhengige variablene. Tabell 4.1 viser fordelingene på representasjonsfokusvariabelen.

Tabell 4.1: Hovedmønster representasjonsfokus. Prosent

	I liten grad	Midt på	I stor grad	N
Lokale hensyn	31	26	43	189
Regionale hensyn	7	13	80	201
Nasjonale hensyn	30	35	35	199
Nordiske hensyn	33	36	31	190
Østersjøområdet	23	27	50	173
Unionseuropeiske hensyn	48	26	26	190
Allmenneuropeiske hensyn	39	31	30	191
Globale hensyn	51	20	29	187

Spørsmål 36: I hvilken grad forsøker du å fremme følgende hensyn og interesser i tilknytning til beslutningstaking innen den europeiske regionale organisasjonen?

Det som er mest fremtredende er representantenes vektlegging av de regionale hensyn og interesser i sin opptreden i de europeiske regionale organisasjonene. Det er 80% av representantene som sier at de i stor grad vektlegger de regionale interesser. Det er naturlig at de regionale hensyn er sterkest vektlagt, det er jo representanter i europeiske regionale organisasjoner som her skal analyseres. Det er regionale hensyn og interesser de har fått i oppdrag å representere i disse organisasjonene.

Det hensyn som i nest sterkest grad vektlegges er Østersjøområdet. 50% av representantene vektlegger i stor grad det denne regionens interesser. Dette området er en region i sterk vekst med et rikt næringsliv. Det vil være spesielt interessant å se hvorvidt den forholdsvis sterke vektleggingen av Østersjøområdet er avhengig av nasjonalitet. Her vil det være naturlig å tro at norske representanter i mindre grad enn de andre vil fremheve dette hensynet.

Lokale hensyn er i stor grad vektlagt av 43% av representantene. Dette kunne kanskje forventes en enda sterkere vektlegging av disse interessene i og med at lokalsamfunnet er det som er tettest innpå representantene. Her vil det bli interessant å se hvorvidt hvilken sektor man er ansatt i vil gi utslag på representasjonsfokuset.

Her vil det forventes at personer som er ansatt i kommunal sektor i sterkere grad enn andre vil fremheve de lokale hensyn ved sin opptreden på den europeiske arena.

Vil så representantene distansere sitt fokus fra det nasjonale perspektiv?

Nasjonalstaten har jo en meget sterk posisjon i Norden, og jeg forventer en sterk vektlegging av det nasjonale. I marginalfordelingene viser det seg at det er 35% som i stor grad vektlegger de nasjonale hensyn. Altså en noe svakere vektlegging enn antatt. Her vil det imidlertid være naturlig å tro at sektortilhørighet vil være en viktig bakgrunn for vektleggingen av nasjonale hensyn. Ansatte i statlig sektor vil antagelig være tilbøyelig til å i sterkere grad enn andre vektlegge nasjonale hensyn og interesser ved sin opptreden i de europeiske regionale organisasjonene.

Ut ifra de nordiske lands samarbeid i etterkrigsårene er det noe oppsiktsvekkende at de nordiske hensyn ikke vektlegges i større grad enn det som her kommer frem. Det er 31% som i stor grad fremhever nordiske hensyn, mens det er 33% som i liten grad fremhever nordiske interesser. Dette kan jo være et resultat av den stadig sterkere Europa-orienteringen blant de nordiske land. Det nordiske samarbeid står ikke lenger like sterkt i sin tradisjonelle form.

Tabellen viser at det er en noe svakere vektlegging av europeiske hensyn enn det er av de andre hensynene, med unntak av de globale. Allmenneuropeiske hensyn vektlegges av 30%, mens 26% i stor grad vektlegger de unionseuropeiske hensyn. Det ser altså ikke ut til at representantene i stor grad hever seg over lokale- og regionale hensyn. Her vil det i analysen forventes at de som stemte ja ved EU-avstemningen på 90-tallet (Maastricht i Danmark) har en sterkere vektlegging av europeiske hensyn og interesser. Likeledes forventes det at høyreorienterte representanter vil ha en sterkere europavektlegging enn venstreorienterte representanter.

Det hensyn som i minst grad vektlegges er de globale. Det er som forventet at vel halvparten av representantene i liten grad fremhever globale interesser ettersom de er representanter i europeiske regionale organisasjoner med fokus på regioner i Europa.

4.1.2 Institusjonsbase

Representantenes institusjonsbase, altså arbeidsgiver, vil være med på å gi dem verdier og oppfatninger som de tar med seg inn i den europeiske organisasjonen. Hvor mye vil institusjonene forme representantenes fokus? Min hovedhypotese er her at representantenes fokus påvirkes av den institusjonen de er ansatt i, og deres atferd blir dermed preget av dette. Her forventes det at representantene vil vektlegge de hensyn som er sentrale for den institusjonen de representerer.

I analysen kommer det frem at det er store forskjeller i vektlegging av hensyn og interesser i forhold til hvilken sektor de arbeider i.

Et felles trekk er imidlertid at regionale hensyn er vektlagt uavhengig av arbeidsgiver. Det er allikevel variasjoner fra 88% i den private sektor til 69% i den kommunale sektor.

Som forventet er det de kommunalt ansatte som i størst grad vektlegger de lokale hensyn og interesser. Det er faktisk 68% av de kommunalt ansatte som i stor grad fremhever lokale hensyn, mens det er 69% som i stor grad fremhever regionale interesser (tabell 4.2). Dette er et interessant funn. Kommunalt ansatte har en tilnærmet lik vektlegging av lokale og regionale interesser i sin opptreden i de europeiske regionale organisasjonene. De kommunalt ansatte er de som til daglig arbeider med lokalt relaterte saker og derfor er det naturlig at de har sterkest vektlegging av de lokale hensyn.

Tabell 4.2 : Representanter i som i stor grad forsøker å fremme hensyn og interesser. Prosent innen arbeidssektor.

	Kommune	Region	Stat	Privat
Lokale hensyn	68	25	55	57
Regionale hensyn	69	85	77	88
Nasjonale hensyn	36	28	64	50
Nordiske hensyn	36	27	57	22
Østersjøområdet	57	46	55	57
Unionseuropeiske hensyn	33	21	23	20
Allmenneuropeiske hensyn	28	29	23	32
Globale hensyn	25	20	15	18
N	(42-54)	(96-106)	(11-14)	(20-25)

De statlig ansatte er de som i størst grad fremhever de nasjonale interesser og hensyn. Dette er som forventet ut i fra en antatt sammenheng mellom arbeidsplass og representasjonsfokus. Når de statlig ansatte er de som i sterkest grad vektlegger nasjonale interesser, så henger nok det sammen med at det er det nivået i forvaltningen de representerer. De er statsansatte og arbeider på et nivå over de regionalt ansatte. Dette innebærer at de har et mer nasjonalfokusert representasjonsfokus. Her må det allikevel ikke glemmes at de regionale hensyn er de hensyn som er sterkest vektlagt av de statsansatte. Det må også påpekes at det er få statsansatte i utvalget, noe som kommer fram av tabell 4.2.

Likeledes kan de statsansattes sterke vektlegging, (sett i forhold til de andre sektorene), av nordiske hensyn være et resultat av at de arbeider på et forvaltningsnivå hvor kontakt med andre nordiske land kan være en større del av hverdagen enn innen de andre sektorene. Det kan også være at de som arbeider på et nasjonalt nivå ser en større nytte av nordisk samarbeid enn de som arbeider på lokale og regionale nivåer.

Regionalt ansatte fremhever i mindre grad enn andre interesser utover de regionale som de representerer. Det kan ha å gjøre med at de er bevisste på hvilke interesser de representerer siden det er det regionale nivået de arbeider med til daglig. Det er enklere å ha et mer konsentrert representasjonsfokus siden det er disse interesser og hensyn de i all hovedsak konsentrerer seg om i sitt daglige arbeid.

Et annet interessant funn i tabellen er at det er de kommunalt ansatte som i sterkest grad fremhever unionseuropeiske hensyn. Dette er et noe overraskende funn siden det er ansatte i andre sektorer som i større grad arbeider med Europa-orienterte saker.

Det er også klare forskjeller i hvilke hensyn som i liten grad vektlegges av representantene. Her er det som forventet de kommunalt ansatte som i minst grad hevder at de i sjelden fremhever lokale interesser. Det som er mer interessant at det er hele 15% av de kommunalt ansatte som i liten grad fremhever regionale hensyn, selv om de jo er representanter i organisasjoner som representerer det regionale nivået. (tabell 1 i appendiks.)

4.1.3 Bosted

Hvor representantene til daglig bor vil også kunne være av betydning for hvilke interesser de anser som viktige i sin opptreden i organisasjonene. Med bosted tenker jeg her spesielt på en sentrum – periferi konflikt. Det forventes her at representanter fra periferien vil ha et mer lokalpreget fokus enn representanter fra sentrum. Når jeg her tar for meg bostedsvariabelen så operasjonaliseres den til innbyggertall i hjemstedskommunen. Når man ser på sammenhengen mellom bosted og representasjonsfokus, vil jeg forvente at lokale hensyn står mer i fokus blant representanter som bor på steder med forholdsvis få innbyggere. Videre vil jeg forvente at desto større hjemsted representantene har, jo bredere representasjonsfokus har de. Med dette menes at det bl.a. forventes at representanter fra større steder vil ha et mer allmenneuropeisk fokus enn de fra mindre steder.

Her viser det seg imidlertid at antagelsene ikke helt slår til. Allikevel er det flere interessante funn å lese ut fra analysen. De lokale hensyn er sterkest vektlagt blant representanter fra steder med over 100 000 innbyggere (59%), og blant representanter fra steder med mindre enn 20 000 innbyggere (48%). Derimot er lokale interesser minst vektlagt blant representanter som har et hjemsted med 20 000 – 100 000

innbyggere. Her er det altså et fellestrekk mellom representanter fra de største og de minste stedene at de i større grad enn de andre vektlegger lokale interesser.

Det er også likheter mellom representanter fra de mest befolkningsrike og de minst kommunene i vektleggingen av regionale hensyn. Hele 92% av representantene som bor i kommuner med mindre enn 20 000 innbyggere vektlegger i stor grad regionale hensyn, mens 83% av representantene fra kommuner med over 100 000 innbyggere sier det samme. Igjen er det en mindre vektlegging blant de som kommer fra de mellomstore kommunene. Bosted ser ut til å bety lite for representasjonsfokuset. Se tabell 4.3.

Tabell 4.3 : Representanter som i stor grad vektlegger nedenfor nevnte hensyn og interesser ved beslutningstaking innen den europeiske regionale organisasjonen, etter antall innbyggere i deres hjemstedskommune. Prosent.

	Inntil 20000	20 000 - 50 000	50 001 - 100 000	Over 100 000
Lokale hensyn	48	31	32	59
Regionale hensyn	92	72	73	83
Nasjonale hensyn	50	34	21	35
Nordiske hensyn	35	29	24	33
Østersjøområdet	65	36	53	52
Unionseuropeiske hensyn	26	27	21	27
Allmenneuropeiske hensyn	31	29	29	31
Globale hensyn	21	20	21	18
N	(43-51)	(44-53)	(40-44)	(41-48)

Min hypotese om at sentrum – periferi ville ha stor innvirkning på representantenes fokus ser altså ut til å være noe misvisende. Sentrum – periferikonflikten kommer i liten grad til uttrykk representasjonsfokuset. Her kan det tenkes at disse motsetningene modifiseres på den europeiske arena.

4.1.4 Politisk tilhørighet.

Representantenes fokus vil også være påvirket av hvilken politisk tilhørighet og ideologisk tilknytning de har. Deres politiske tilhørighet er også med på å forme deres adferd i den europeiske organisasjonen. Sentrale variabler for å måle dette vil være representantenes partitilhørighet, deres syn på økonomisk vekst kontra en bærekraftig utvikling og deres syn på EU-medlemskap. Disse variablene vil ikke bare hver for seg, men samlet være med på å si noe om representantenes ideologiske tilknytning og dens innvirkning på representasjonsfokuset. Noe av det mest interessante vil her være om vi finner et mer europeiske mønster blant de nordiske representantene på den europeiske arena. Med et europeisk mønster menes her at i Europa er tradisjonelt venstresiden mer EU-vennlig enn høyresiden. Det er en sterkere tradisjon for internasjonalisme på venstresiden enn på høyresiden i Europa. Vil dette mønsteret også gjøre seg gjeldende blant de nordiske representantene? I så fall kan det forventes at høyreorienterte representanter vil ha et sterkere fokus på lokale- og regionale hensyn, mens sosialdemokratiske representanter vil ha et sterkere fokus på allmenneuropeiske hensyn.

I hvilken grad representantene oppfatter at de i tillegg til å representere regionen representerer et politisk parti gir en pekepinn på den generelle politiske aktiviteten blant representantene. Her kommer det fram at de som oppfatter at de representerer et politisk parti generelt i større grad vektlegger de ulike hensyn og interesser enn de som ikke oppfatter seg selv som en politisk representant. Tabell 4.4.

Tabell 4.4 : Representantenes fokus i forhold til om de ved siden av oppdraget for en region oppfatter seg selv som representanter for et politisk parti.. Prosent som i stor grad vektlegger hensyn.

	Ikke Representant	Representant	Differanse
Lokale hensyn	32	49	-17
Regionale hensyn	84	78	6
Nasjonale hensyn	28	41	-13
Nordiske hensyn	24	35	-11
Østersjøområdet	41	58	-17
Unionseuropeiske hensyn	24	28	-4
Allmenneuropeiske hensyn	28	31	-3
Globale hensyn	27	16	11
N	(71-83)	(95-111)	

Ut fra tabellen kan det tyde på at de som ikke oppfatter seg selv som en politisk representant har fokus mer rettet mot de regionale hensyn . De politiserte representantene har også fokus rettet mot de regionale hensyn, men i tillegg så har de en større vektlegging av de andre interessene. Et unntak er de globale interesser som i liten grad fremheves av de politiserte representantene. Dette kan forklares ved at de politisk aktive er meget bevisste i sin opptreden og ser det som lite formålstjenlig å fremheve globale interesser. Dette mønsteret bekreftes også hvis man tar for seg representanter som i liten grad vektlegger interessene (tabell 2 i appendiks). De som oppfatter seg selv som en politisk representant har lettere for å i større grad vektlegge andre interesser enn kun de regionale.

Går man så et skritt videre og ser på hvilket parti de representerer så er det klare forskjeller mellom representantene. For enkelthets skyld opereres det her med en 3-delt parti skala; Sosialdemokratisk/venstreside, sentrum og høyresiden.¹

¹ I kategorien sosialdemokratiske/venstrepartier inngår venstrepartier og sosialdemokratiske partier. I kategorien sentrum inngår sentrumspartier, mens i kategorien høyresiden inngår konservative partier. Pga mange finske småpartier og manglende data blir det vanskelig å gi en detaljert oversikt over de ulike partiene i kategoriene.

Det mønster som her trer frem er at representanter med sosialdemokratisk tilhørighet i større grad enn andre fremhever nordiske hensyn og Østersjøområdet hensyn (tabell 3 og 4 i appendiks). Dette er et forventet funn ut i fra hvilke partier som tradisjonelt har vært forkjempere for et Nordisk samarbeid. Et annet funn er at representanter med tilhørighet på høyresiden i større grad enn andre vektlegger unionseuropeiske interesser. Dette er som forventet i og med at det tradisjonelt er høyresiden i Norden som har vært tilhengere av EU-medlemskap.

Representantenes syn på økonomisk vekst kontra bærekraftig utvikling vil også være av betydning for deres representasjonsfokus. Dette kan være med på å utdype representantenes politiske tilhørighet ut ifra at venstresiden tradisjonelt er mer verneorientert enn høyresiden. Ut i fra analysen ser det ut til at flertallet av representantene plasserer seg enten midt på skalaen eller under kategorien bærekraftig utvikling. Det er også interessante funn her, hele 91% av de som vektlegger økonomisk vekst vektlegger i stor grad regionale hensyn, mens 74% av de som vektlegger bærekraftig utvikling i stor grad vektlegger regionale hensyn. Den samme trenden finnes også i vektlegging av Østersjøområdet. Dette kan jo forklares ved at representantene ser behov for økonomisk vekst i regionen, og derfor sier at de vektlegger disse interessene.

Tar man så for seg representantenes syn på EU-medlemskap, (i Danmark standpunkt til Maastricht avtalen), så ser man at det kun er en liten del av representantene som stemte nei ved folkeavstemningene om EU-medlemskap i Finland, Sverige og Norge og Maastricht-medlemskap i Danmark. Representantene i organisasjonene er i utgangspunktet EU-tilhengere. Blant de som stemte nei, er det de regionale hensyn og Østersjøområdet som vektlegges mest ved deres opptreden i de europeiske regionale organisasjonene. Naturlig nok er det de unionseuropeiske hensyn som i minst grad vektlegges (tabell 5 og 6 i appendiks).

4.2 Arenaeffekt.

I tillegg til representantenes sosiale biografi vil også organisasjonene de er medlemmer i være med på å forme representantenes opptreden. Dette kan beskrives ved begrepet arenaeffekt, er det noen forskjeller i representasjonsfokus ut i fra hvilken arena representantene opptrer på? Vil organisasjonene og arenaene her være med på å skape ulike fokus?

Organisasjonene som inngår i analysen er redegjort for i kapittel 2. I tabell 1.1 vises antall medlemmer i de ulike organisasjonene som har besvart enqueten. Som vi ser ut av tabellen så er det stor differanse i antall medlemmer i de enkelte organisasjonene i utvalget. For at tallene skal bli pålitelige så utelates de organisasjonene med få medlemmer fra den videre analysen. Derfor velger jeg å konsentrere meg om de to organisasjonene med flest medlemmer i utvalget, AER og COR, med henholdsvis 85 og 52 innsendte enqueter. Disse utgjør til sammen nesten 63% av besvarelsene. Interesserte henvises til tabell 7 i appendiks for tall for alle organisasjonene.

Organisasjonene Assembly of European Regions (AER) og Committee of the Regions (COR) er de organisasjonene som her skal sammenlignes med tanke på representasjonsfokus.

Ut ifra deres medlemsbasis og virkeområde vil jeg forvente at medlemmer i AER i større grad enn medlemmer i COR vil ha et mer rendyrket regionalt fokus i sin opptreden i organisasjonene. Dette fordi AER kun representerer regionale interesser, mens COR som er et EU-organ representerer et bredere spekter av interesser. Siden COR er et EU-organ forventes det at deres representanter i større grad enn representanter fra AER vil fremheve unionseuropeiske interesser. Hovedhypotesen er her at representanter i AER vil ha et regionalt representasjonsfokus.

Analysen viser at det er store ulikheter i representasjonsfokus innen disse organisasjonene. (Se tabell 4.5).

Tabell 4.5: Representanter innen AER og COR som i stor grad fremhever hensyn og interesser ved sin opptreden innen organisasjonen. Prosent

	AER	COR	Differanse
Lokale hensyn	17	66	-49
Regionale hensyn	83	82	1
Nasjonale hensyn	26	50	-24
Nordiske hensyn	29	30	-1
Østersjøområdet	54	55	-1
Unionseuropeiske hensyn	18	42	-24
Allmenneuropeiske hensyn	25	42	-17
Globale hensyn	18	15	3
N	(69-78)	(40-49)	

Noe av det mest merkbare i ulikheter i representasjonsfokus mellom disse organisasjonene er ulik vektlegging av andre hensyn enn det regionale. Det som skiller seg mest ut er vektlegging av lokale hensyn og interesser hvor representanter i COR i mye større grad enn representanter for AER vektlegger lokale hensyn ved beslutningstaking i organisasjonen. I AER vektlegges de regionale interesser sterkt på bekostning av de øvrige interesser. Medlemmene i COR fremhever et mye bredere spekter av interesser. Representanter for COR vektlegger for eksempel i mye større grad andre interesser som nasjonale, Østersjøområdet, unionseuropeiske og allmenneuropeiske hensyn enn representanter i AER. Det kan være flere årsaker til at representantene har en ulik vektlegging av interesser, men et viktig poeng er at organisasjonenes medlemsmasse varierer. AER representerer regioner og taler medlemsregionenes sak. Deres mål er ”Regionenes Europa”. COR på sin side representerer både lokale og regionale interesser. COR er sammensatt av representanter fra både lokale og regionale nivåer.

Sett i lys av dette er det ikke oppsiktsvekkende at lokale, nasjonale og unionseuropeiske interesser fremtrer som viktige for medlemmene i COR.

Regionkomiteen er et EU-organ og i deres mandat ligger også lokale hensyn og saker.

Største delen av organisasjonene i analysen bygger på at regioner eller kommuner selv søker om medlemskap. Her er det en viktig forskjell mellom AER og COR i måten lokale og regionale interesser representeres.

Medlemskap i AER er direkte ved at regionene søker, mens medlemskap i COR er indirekte. Her pekes representantene ut av Ministerrådet på forslag fra nasjonale myndigheter. Medlemmene har lokal eller regional tilknytning gjennom å være valgt eller politisk ansvarlige. AER representerer regionene i seg selv, mens COR er mer mellomstatlig av natur (Sandberg 2000). En likhet mellom disse to organisasjonene er i forhold til kompetanseområdet. Begge organisasjoner representerer regionale og lokale interesser på et generelt nivå. Det er altså ingen geografisk avgrensning eller saksavgrensning.

4.3 Nasjonalitet.

I tillegg til representantenes sosiale biografi og organisasjonstilknytning så forventes det også at nasjonalitet vil ha betydning for representasjonsfokus. Med representantenes nasjonalitet menes her hvilket nordisk land regionen eller kommunen de representerer tilhører. De nordiske land har tradisjonelt hatt et nært samarbeid bl.a. i Nordisk råd og Nordisk Ministerråd. Det forventes allikevel ulikheter i representasjonsfokus ikke minst på grunn av ulik EU-tilknytning. Mens Danmark er langvarig EU-medlem så er Finland og Sverige medlemmer av nyere dato mens Norge kun er tilknyttet EU via EØS-avtalen.

Hovedhypotesen vil her være forskjeller i representasjonsfokus mellom norske representanter og representanter fra de andre nordiske land.

Det forventes i analysen at norske representanter vil i svakere grad enn representanter fra de andre nordiske land fremheve interesser og hensyn knyttet til Østersjøområdet.

Videre vil jeg anta at norske representanter vil være mindre unionseuropeisk-orienterte. Dette pga at Norge er eneste land i analysen som ikke er EU-medlem.

I undersøkelsen er det 55 representanter fra Finland, 101 fra Sverige, 34 fra Danmark og 28 fra Norge. Antall representanter er noe ujevnt fordelt, og dette skyldes flere forhold. Bl.a. er det ulikheter mellom landene i forhold til å spre oppdragene på flere personer. Danmark har en høy oppdragskonsentrasjon, mens det i Sverige er større spredning på oppdragene.

I følge tabell 4.6 kommer det her fram klare ulikheter i representasjonsfokus mellom de nordiske land. Tabellen tar for seg en rangering av vektlegging av ulike hensyn. I appendiks presenteres en tabell med prosentvis vektlegging, men siden de norske representantene har en generell svakere vektlegging av alle hensyn så presenteres her rangering av hensynene etter prosentvis oppslutning blant representantene fra hvert enkelt land. I tabell 8 i appendiks vises prosenttallene.

Tabell 4.6: Representanter som i stor grad vektlegger ulike hensyn og interesser ved beslutningstaking innen den europeiske regionale organisasjonen. Rangering etter prosentvis oppslutning om de ulike hensyn.

	Finland	Sverige	Danmark	Norge
Lokale hensyn	4	3	4	4
Regionale hensyn	1	1	1	1
Nasjonale hensyn	3	7	2	2
Nordiske hensyn	5	6	8	5
Østersjøområdet	2	2	5	7
Unionseuropeiske hensyn	7	4	6	8
Allmenneuropeiske hensyn	6	5	3	3
Globale hensyn	7	8	6	5

Regionale hensyn er de hensyn som sterkest vektlegges i alle de nordiske land.

Når det gjelder vektleggingen av de andre interessene er det imidlertid interessante forskjeller i grad av vektlegging mellom representantene. Vektlegging av nasjonale hensyn og interesser kommer på andre plass blant danske og norske representanter, mens de nasjonale hensyn kommer på henholdsvis tredje og syvende plass blant finske og svenske representanter. De svenske representanter skiller seg her i stor grad fra de andre nordiske representantene. De lokale hensyn og interesser kommer på tredje plass blant de svenske representantene og på fjerde plass blant de andre representantene. Her er representantene mer samstemt enn i forhold til de nasjonale hensyn.

Et meget interessant funn er vektleggingen av Østersjøområdet interesser som kommer på andre plass hos de finske og svenske representantene, og på femte plass blant de danske og syvende plass hos de norske representantene. Dette hensyn er sterkere rangert av de finske og svenske representantene enn av de danske og norske representantene. De nordiske hensyn er rangert lavest av de danske representantene og på femte og sjette plass av de andre representantene.

Når det gjelder europeiske hensyn viser det seg at mens unionseuropeiske hensyn kommer ut på siste plass i en rangering av de norske representantenes svar, så havner allmenneuropeiske hensyn på en tredje plass. Danske og norske representanter er de som ut i fra en slik rangering setter allmenneuropeiske hensyn høyest.

Unionseuropeiske hensyn kommer ved en slik rangering på en fjerde plass blant de svenske representantene, mens det rangerer lavere blant de andre representantene.

Hva viser så denne rangeringen? Jo den viser at min antakelse om et ulikt representasjonsfokus blant de norske representantene i forhold til representanter fra de andre nordiske land får meget begrenset støtte. De norske representantene har mye til felles med de andre representantene. De norske representantene har mye til felles med de danske representantene bl.a. i forhold til lokale hensyn, regionale hensyn, nasjonale hensyn og allmenneuropeiske hensyn da de ved en rangering havner på samme plass. De største forskjellene mellom norske og danske representanter går på vektleggingen av nordiske interesser. De norske representantene skiller seg ut ved at

de ikke vektlegger Østersjøområdet interesser, noe som er forventet ut i fra geografisk beliggenhet. Da er det mer interessant at danske representanter heller ikke i særlig stor grad vektlegger disse interessene. Dette kan også forklare med geografisk beliggenhet, kan vi her se en orientering mot Europa? Her kan det være en sammenheng i og med at danske og norske representanter ut i fra en slik rangering som er gjort i tabell 4.6 er de som i sterkest grad vektlegger allmenneuropeiske hensyn. Svenske og norske representanter er de som har minst til felles i representasjonsfokus. De svenske representantene har et fokus som i større grad vektlegger Østersjøområdet og unionseuropeiske hensyn enn de norske.

4.4 Samarbeidsmønster i organisasjonene.

En annen del av representasjonsadferden er hva slags samarbeidsmønster som eksisterer i organisasjonene. Hvordan forbereder representantene møter i organisasjonene, konsulteres andre representanter, eller er de uavhengige av andre representanter og myndigheter? Eksisterer det et nordisk samarbeidsmønster, eller bærer samarbeidet mer preg av nasjonale eller europeiske kontakter?

Her vil jeg forvente et tett samarbeid mellom representanter fra de nordiske land. Ut ifra denne hypotesen står de nordiske land samlet på den europeiske arena. Selv om de nordiske hensyn ikke ble vektlagt i særlig stor grad vil jeg tro at de nordiske land står samlet for å få mer tyngde på den europeiske arena. Bakgrunnen for dette er bl.a. en felles historie, tett samarbeid mellom landene og ikke minst språket. Ut ifra MLG-perspektivet forventes konkurranse mellom ulike regioner og nivåer på den europeiske arena. Vil en slik konkurranse føre til at Norge som ikke-EU-medlem faller utenfor?

Før samarbeidsmønsteret analyseres med utgangspunkt i de bakenforliggende variablene vil jeg presentere hovedmønsteret. For å få et innblikk i samarbeidsmønsteret blant de nordiske representantene i de europeiske regionale

organisasjonene, er det viktig å kartlegge i hvilken grad de i forkant av de europeiske møtene konsulterer ulike organisasjoner og parter. Se tabell 4.7.

Tabell 4.7 : Konsultasjon av organisasjoner og parter. Prosent

	Ja	Nei	N
Egen organisasjon	94	6	197
Motsvarende organisasjoner eller myndigheter i eget land	85	15	193
Nasjonale myndigheter	63	37	189
Nasjonale organisasjoner	69	31	188
Organisasjoner/myndigheter i andre nordiske land	43	57	190
Samnordiske myndigheter	28	72	186
Organisasjoner/myndigheter i andre land	46	54	190

Spm 32: Forbereder du deltakelse i de europeiske møtene gjennom å konsultere følgende organisasjoner eller parter?

Ser man først på samarbeidsmønsteret generelt så kommer det fram at nesten alle konsulterer sin egen organisasjon i forkant av møtene. Det er egen organisasjon som i størst grad konsulteres. Motsvarende organisasjoner og myndigheter blir også i meget stor grad konsultert før møtene. Nasjonale myndigheter og nasjonale organisasjoner blir også hyppig konsultert.

Ser man så på samarbeid på tvers av landegrenser så er det 43% av representantene som forbereder møtene i organisasjonen ved å konsultere organisasjoner eller myndigheter i andre nordiske land. Det er faktisk flere representanter som konsulterer organisasjoner og myndigheter i andre land enn det er som konsulterer organisasjoner og myndigheter i andre nordiske land. Det er relativt få som konsulterer samnordiske myndigheter. Det ser ut til at det i liten grad eksisterer et nordisk samarbeidsmønster ut i fra disse tallene.

I tillegg til å se på konsultasjonsmønsteret vil også deltakelse i formøter være en indikator på samarbeidsmønsteret blant representantene. Se tabell 4.8.

Tabell 4.8 :Deltagelse i formøter i forkant av møtene i den europeiske organisasjonen.**Prosent**

	Ja	Nei	N
Med andre representanter fra hjemlandet	87	13	196
Med representanter fra de nordiske landene	53	47	189
Med politisk nærtstående representanter	48	52	184
Med representanter for internasjonale samarbeidsparter	54	46	186

Spm 33: Deltar du i noen av følgende typer av formøter i forkant av de egentlige møtene i den europeiske organisasjonen?

Tabellen viser at det i stor grad er representanter fra samme land som deltar i formøter. Hele 87% av representantene i undersøkelsen sier at de deltar i formøter med representanter fra hjemlandet.

Vel halvparten av representantene deltar i møter med representanter fra andre nordiske land. Her er det altså et noe sterkere samarbeid mellom representanter fra de nordiske land enn tilfellet er i forhold til konsultasjonsmønsteret.

Politisk nærtstående representanter uavhengig av nasjonal tilhørighet er også i forholdsvis stor grad involvert i formøter, da 48% av representantene deltar i formøter med politisk nærtstående representanter.

4.4.1 Samarbeidsmønster og bosted

Representantenes bosted vil kunne være med på å gi dem en ulik kontaktflate i deres opptreden i de europeiske regionale organisasjonene. Her vil jeg forvente at representanter fra steder med et høyt innbyggertall vil ha en bredere kontaktflate enn representanter fra steder med få innbyggere.

Konsultasjonsmønsteret viser at det er ulikheter i kontaktflaten mellom representantene i forhold til innbyggertallet i deres hjemkommune. De mest

interessante funn er her at nasjonale myndigheter konsulteres i mye større grad av representanter fra steder med 20 000 til 50 000 innbyggere enn fra andre steder. I forhold til det nasjonale nivå ser det ut til at representanter fra de mest befolkningsrike kommunene opptrer mer uavhengig enn de andre representantene. Representanter fra de største kommunene konsulterer i mindre grad enn de andre representantene nasjonale myndigheter og organisasjoner. Se tabell 9 i appendiks.

Tar man så for seg representanter som deltar i formøter så viser det seg at det er representanter fra kommunene med under 20 000 innbyggere som i størst grad deltar i formøter. De deltar i større grad enn andre i formøter med representanter fra andre nordiske land og med politisk nærstående representanter. Dette kan tyde på at representanter fra mindre steder ønsker å stå samlet på den europeiske arena. Noe av bakgrunnen kan være at representanter fra større steder har mer tyngde i sin opptreden på de europeiske arena. Se tabell 4.9.

Tabell 4.9 : Representanter som deltar i formøter i forkant av møtene i den europeiske organisasjonen. Prosent etter innbyggetall i hjemkommunen.

	T.o.m. 20 000	20 001 - 50 000	50 001 - 100 000	Over 100 000
Med andre representanter fra hjemlandet	85	90	87	87
Med representanter fra de nordiske landene	62	55	52	42
Med politisk nærtstående representanter	64	39	40	50
Med representanter for internasjonale samarbeidsparter	56	50	52	56
N	45 47	46 49	43 47	42 47

4.4.2 Samarbeidsmønster og nasjonalitet

Samarbeidsmønster i forhold til representantenes nasjonalitet viser at finske representanter er de som i størst grad konsulterer andre organisasjoner og myndigheter i forbindelse med møter i den europeiske regionale organisasjonen. Dette kommer spesielt til syne ved konsultasjon av nasjonale organisasjoner og nasjonale myndigheter. Her er de finske representantene i en særstilling (tabell 4.10).

Tabell 4.10: Samarbeidsmønster i forhold til nasjonalitet. Hvem man konsulterer i forkant av møtene. Prosentandel ja.

	Finland	Sverige	Norge	Danmark
Egen organisasjon	96	94	96	93
Andre organisasjoner i hjemland	92	83	81	82
Nasjonale myndigheter	84	51	67	63
Nasjonale organisasjoner	84	69	46	63
Andre organisasjoner/myndigheter i Norden	52	36	57	41
Samnordiske organisasjoner/myndigheter	40	25	30	15
Organisasjoner/myndigheter i andre land	60	37	38	56
N	(47-52)	(90-95)	(20-22)	(27)

Når det gjelder konsultasjon av andre organisasjoner og myndigheter i Norden så er det de norske representantene som i størst grad konsulterer disse, tett fulgt av de finske representantene. Svenske og danske representanter konsulterer i noe mindre grad andre organisasjoner og myndigheter i Norden, svenske representanter er her lavest med 36% som sier at de av og til eller regelmessig konsulterer disse.

De fleste representantene deltar i formøter med representanter fra eget land i tilknytning til møtene i de europeiske regionale organisasjonene. Det kommer klart fram at det er tett kontakt mellom de nordiske representantene i det de fleste har formøter med nordiske representanter. De danske representantene skiller seg her ut ved at det er 69% som jevnlig deltar i formøter, mens det i de andre nordiske land er vel halvparten som har formøter med andre nordiske representanter (tabell 4.11) .

Tabell 4.11 : Representanter som jevnlig deltar i formøter i forkant av hovedmøtene i den europeiske regionale organisasjonen. Prosent.

	Finland	Sverige	Norge	Danmark
Representanter fra eget land	84	88	92	84

Representanter fra Norden	51	50	55	69
Politisk nærstående representanter	57	46	33	48
Internasjonale samarbeidspartnere	69	44	46	69
N	(49-51)	(89-94)	(21-25)	(25-26)

Dette viser at det er regelmessig kontakt mellom de nordiske representantene før hovedmøtene i organisasjonene. Ut ifra analysen kan man si at det eksisterer et nordisk samarbeidsmønster, men i tillegg eksisterer det samarbeid mellom flere andre aktører og arenaer. MLG-perspektivet kommer tydelig frem ved at det er samarbeid mellom representanter på flere arenaer. Dette vises ved at det er en høy grad av konsultasjon og deltakelse i formøter. De nordiske land ser ut til å stå samlet på den europeiske arena, men de opptrer også i sterk konkurranse med hverandre.

4.4.3 Samarbeidsmønster og arena

Ser man så på samarbeidsmønsteret i forhold til hvilken organisasjon representantene er medlemmer i så finner man også merkbare forskjeller. Jeg velger her å ta for meg AER og COR siden de er de organisasjonene med flest medlemmer i utvalget. Det mest fremtredende trekk er her at representantene fra COR i mye større grad enn representantene fra AER konsulterer nasjonale myndigheter og organisasjoner. Det viser seg også at deltakelse i regelmessige formøter er mest utbredt blant representantene i COR. Hele 74% av de spurte representantene i COR deltar i formøter med representanter fra Norden. Tabell 10 og 11 i appendiks.

Det er en større grad av samarbeid blant representantene i COR. Dette kommer til uttrykk ved at de i større grad enn representantene i AER konsulterer andre organisasjoner og parter og oftere deltar i formøter. Det er ikke uventet at representantene i COR i høyere grad konsulterer nasjonale myndigheter enn representanter i AER, siden representantene er utpekt av Ministerrådet etter forslag fra de nasjonale regjeringene. Kan dette også være med på å forklare de andre former for ulikheter i konsultasjon blant representantene? Jeg drister meg til å foreslå at representantene i COR har en bredere kontaktflate enn representantene i AER, og at

representantene i COR i større grad enn de andre må ta hensyn til andres interesser siden COR er et EU-organ.

4.5 Konfliktmønster i organisasjonene.

Hva slags type konflikter er det som oppstår ved beslutningstaking i de europeiske regionale organisasjonene, er det for eksempel forholdet mellom land eller er det forholdet mellom regioner? Min hypotese er at det i størst grad er konflikter mellom regionale og statlige interesser som oppstår i de europeiske regionale organisasjonene.

Analysen viser at konflikter mellom regioner i samme land er den type konflikt som i minst grad forekommer. Det er ikke forholdet mellom regionene i det enkelte land som skaper motsetninger eller konflikter i organisasjonene. Ut i fra representantenes svar så kommer det fram at det er to typer motsetninger som i størst grad gjør seg gjeldende. Det er motsetninger mellom nord og sør i Europa og motsetninger mellom statlige og regionale interesser (tabell 4. 12).

Tabell 4.12: I hvilken grad konflikter oppstår ved beslutningstaking i de europeiske regionale organisasjonene. Prosent.

	Aldri/sjelden	Av og til	Regelmessig
Mellom land	31	38	31

Mellom regioner i ulike land	37	35	28
Mellom regioner i samme land	53	32	15
Mellom nord og sør	15	32	53
Mellom store og små land	32	31	36
Mellom politiske grupper	42	31	27
Mellom rike og fattige regioner	24	37	39
Mellom urbane og rurale interesser	20	35	45
Mellom statlige og regionale interesser	16	27	60
Mellom føderale og enhetsstatlige interesser	32	32	36
Mellom europeiske regionale organisasjoner	31	40	29
Mellom regionale og overgripende unions interesser	32	41	28

Spm. 40: Innenfor europeiske organisasjoner etterstrebes ofte stor grad av enighet. Allikevel kan det bak i kulissene forekomme ulike motsetninger eller konflikter. I hvilken utstrekning forekommer følgende typer av motsetninger eller konflikter i beslutningstaking innen den europeiske organisasjonen som du deltar i ?

53% av representantene sier at det er regelmessige motsetninger mellom nord og sør ved beslutningstaking i de europeiske regionale organisasjonene. Dette kan være en av grunnene til at de nordiske representantene i så stor grad konsulterer hverandre i forkant av møtene. De nordiske land og regioners interesser er mer forenlige med hverandre enn de er med sørlige lands og regioners interesser.

I følge undersøkelsen svarer 60% av representantene at det regelmessig oppstår konflikter som følge av motstridende interesser mellom stater og regioner. Stater og regioner har ikke nødvendigvis sammenfallende interesser og dette kommer tydelig til uttrykk her.

Et annet interessant aspekt er at det forekommer en god del motsetninger mellom urbane og rurale interesser. Dette er jo i tråd med forhold innad i enkelte land som bl.a. Norge hvor urbane interesser ofte har kommet i konflikt med rurale interesser. Ser man Europa under ett så er det store forskjeller i innbyggertall, størrelse og beliggenhet mellom regionene. Mange av de nordiske regioner kommer her i en særstilling i ved at de har en meget lav befolkningstetthet.

4.5.1 Konfliktmønster og bosted

Her vil jeg begynne med å ta for meg konfliktmønsteret i forhold til representantenes bosted. Vil representantenes bosted ha noen innvirkning på i hvilken grad de opplever konflikter? Ut i fra tabell 12 i appendiks så kommer det frem at representanter fra steder med færre enn 20 000 innbyggere opplever et høyere konfliktnivå enn de fra større steder. De opplever i særlig grad oftere konflikter mellom land, mellom store og små land, mellom urbane og rurale interesser og mellom rike og fattige regioner. Dette tyder på at mange av de sakene som drøftes innad i den europeiske organisasjonen har mer sammenfallende interesser med befolkningsrike kommuner, enn det de har med kommuner med få innbyggere. Det er også interessant å merke seg at representanter fra steder med mer enn 100 000 innbyggere i meget høy grad opplever konflikter mellom statlige og regionale interesser.

4.5.2 Konfliktmønster og institusjonsbase.

Her vil det være interessant å se i hvilken grad institusjonen vil være med på å bidra til konfliktnivået. Det forventes at representanter som er regionalt ansatt vil oppleve et høyere konfliktnivå mellom regioner enn det representanter fra andre institusjoner opplever. Dette fordi de til daglig ferdes i en institusjon som arbeider med regionale hensyn og interesser, noe som også er hovedtema på den europeiske arena hvor de ferdes.

Ser man på i hvilken grad konflikter oppstår i forhold til hvilken sektor representantene arbeider i, er det to momenter som peker seg ut. For det første opplever de kommunalt ansatte et lavere konfliktnivå enn det de andre gjør. Se tabell 13 i appendiks. Det er interessant at de kommunalt ansatte i meget liten grad opplever konflikter mellom regioner i samme land og mellom regioner i ulike land. Videre opplever de sjeldnere konflikter mellom store og små land og urbane og rurale

interesser. Deres opplevelse av et lavere konfliktmønster kan skyldes at deres interesser i større grad enn de andres får gjennomslag på den europeiske arena. For det andre opplever de regionalt ansatte et høyere konfliktnivå mellom regioner i ulike land enn det de andre representantene gjør. Dette kan ha sammenheng med at de representerer det regionale nivå og dermed lettere ser ulikheter mellom forskjellige regioners interesser. De statlige ansatte opplever meget stor grad konflikter mellom nord og sør, men det er et så lite antall statlig ansatte i utvalget at det ikke gir grunnlag for noen konklusjon.

4.5.3 Konfliktmønster og politisk tilhørighet

Representantenes politiske tilhørighet er som tidligere nevnt sammensatt, og jeg vil derfor benytte meg av flere variabler for å belyse dette. For det første vil jeg kommentere konfliktmønsteret i forhold til representantenes syn på økonomisk vekst kontra en bærekraftig utvikling. Her kommer det klart frem at de vekstorienterte representantene opplever et høyere konfliktnivå enn de andre representantene. Se tabell 4. 13.

Tabell 4.13: Konfliktmønster i forhold til økonomisk vekst kontra bærekraftig utvikling. Prosentandel som oppgir at det regelmessig oppstår konflikter.

	Økonomisk vekst	Midt på	Bærekraftig
Mellom land	29	30	33
Mellom regioner i ulike land	35	18	37
Mellom regioner i samme land	27	8	14
Mellom nord og sør	63	54	49
Mellom store og små land	40	36	37
Mellom politiske grupper	33	25	26
Mellom rike og fattige regioner	53	28	45
Mellom urbane og rurale interesser	60	39	46
Mellom statlige og regionale interesser	77	61	54
Mellom føderale og enhetsstatlige interesser	47	39	29
Mellom europeiske regionale organisasjoner	31	21	36
Mellom regionale og overgripende unions interesser	30	14	42
N	(29-31)	(74-79)	(63-68)

De vekstorienterte opplever i særlig grad konflikter mellom statlige og regionale interesser. Det gjør også de andre representantene, men i mindre grad. Videre opplever de i stor grad konflikter mellom urbane og rurale interesser. Noe av

bakgrunnen for disse representantenes opplevelse av et høyere konfliktnivå kan være at deres vekstorienterte syn i mindre grad får tilslutning i de europeiske organisasjonene. Kan det være slik at et syn mer i tråd med en bærekraftig utvikling gjør seg gjeldende i de europeiske organisasjonene? Dette er ikke urimelig å tro bl.a. i forhold til de ulike organisasjonenes mål, miljø er en viktig sak for flere av organisasjonene. (Se kapittel 2).

Representantenes syn på EU-medlemskap viser at de som stemte ja ved folkeavstemningene i noe sterkere grad opplever konflikter ved beslutningstaking i den europeiske organisasjonen enn det de som stemte nei opplever. Se tabell 14 i appendiks. Dette er noe uventet, da det ville være naturlig å tro at EU-motstanderne ville oppleve flere konflikter i forhold til deres interesser på en europeisk arena som er preget av EU også på det regionale nivået.

Tar man så for seg partitilhørigheten, viser det seg at det er ulikheter i graden av konfliktopplevelse. Her vil det være interessant å se i hvilken grad deltakelse på den europeiske arena fører til et europeisk mønster også på den politiske arena.

Det er fremtredende trekk at de som representerer sentrumpartier i sterkere grad opplever konflikter ved beslutningstaking enn det de som representerer andre partier opplever. Se tabell 15 i appendiks. Representanter fra sentrumpartier er i en særstilling i forhold til å oppleve et høyt konfliktnivå mellom regionale og overgripende unions interesser. Kan dette skyldes at det er her vi finner de som er mest skeptiske til en union? De opplever også i sterkere grad enn de andre konflikter mellom føderale og enhetsstatlige interesser og mellom europeiske regionale organisasjoner.

Konfliktmønsteret blant sosialdemokratiske og konservative representanter er mer sammenfallende, men det er et viktig unntak i synet på konflikter mellom urbane og rurale interesser. Her opplever de konservative i langt større grad at det oppstår konflikter enn det de sosialdemokratiske representantene gjør. En mulig forklaringsfaktor kan være at konservative representanter i større grad fremhever

urbane interesser, og oftere enn de sosialdemokratiske representantene opplever at dette kommer i konflikt med rurale interesser.

4.5.4 Konfliktmønster og nasjonalitet

Tar man så for seg det enkelte land og ser på hva slags konflikter og motsetninger representantene fremhever, så er det forholdsvis store forskjeller. Det som er felles er at forholdet mellom nord og sør samt forholdet mellom regionale og statlige interesser er områder hvor det regelmessig oppstår konflikter. Det er allikevel store forskjeller mellom de nordiske land. For eksempel så er det hele 68 % av de danske representantene som mener at det regelmessig oppstår konflikter mellom statlige og regionale interesser, mens det til sammenligning er 46% av de norske representantene som sier det samme (tabell 4.14).

Tabell 4.14 : Representanter som mener at det regelmessig oppstår motsetninger/konflikter ved beslutningstaking i den europeiske regionale organisasjonen. Prosent

	Finland	Sverige	Norge	Danmark
Mellom land	40	21	25	57
Mellom regioner i ulike land	28	24	18	50
Mellom regioner i samme land	26	11	5	17
Mellom nord og sør	65	48	43	58
Mellom store og små land	40	31	38	46
Mellom politiske grupper	35	25	10	29
Mellom rike og fattige regioner	50	33	24	50
Mellom urbane og rurale interesser	48	46	24	54
Mellom statlige og regionale interesser	55	65	46	68
Mellom føderale og enhetsstatlige interesser	25	42	29	46
Mellom europeiske regionale organisasjoner	36	26	18	32
Mellom regionale og overgripende unions interesser	33	24	21	38
	(47-49)	(83-86)	(20-24)	(22-25)

Et interessant trekk ved tabellen er at de nordiske representantene skiller seg ut i synet på konflikter mellom urbane og rurale interesser. Her mener de norske representantene at konfliktnivået er mye lavere enn det representantene fra de andre nordiske landene mener. De norske representantene opplever i mindre grad konflikter enn det representanter fra de andre landene gjør. Dette gjelder særlig mellom urbane og rurale interesser og mellom statlige og regionale interesser. De norske representantene avviker også fra de andre representantene ved at de mener at det er et lavt konfliktnivå mellom politiske grupper. Dette kan jo skyldes at Norge ikke er representert i Regionkomiteen, som jeg forventer vil ha et høyere nivå av politisk konflikt siden den består av representanter som er nasjonalt valgte og politisk ansvarlige. Dette kan man finne ut ved å se på konfliktnivået i forhold til organisasjonsmedlemskap.

4.5.5 Konfliktmønster og arena

Her er det merkbare forskjeller mellom organisasjonene. Representantene som er med i Regionkomiteen mener i større grad enn representantene fra AER at det oppstår konflikter mellom politiske grupper ved beslutningstaking i organisasjonen. Dette kan skyldes at siden Regionkomiteen er en del av EU-systemet og representantene pekes ut nasjonalt kan det hele være mer politisert enn i AER, som bygger på frivillig medlemskap (tabell 4.15).

Tabell 4.15: Representanter innen AER og COR som mener at det regelmessig oppstår motsetninger/konflikter ved beslutningstaking i den europeiske regionale organisasjonen. Prosent.

	COR	AER
Mellom land	36	32
Mellom regioner i ulike land	36	36
Mellom regioner i samme land	19	14
Mellom nord og sør	63	53
Mellom store og små land	44	41
Mellom politiske grupper	41	20
Mellom rike og fattige regioner	51	31
Mellom urbane og rurale interesser	63	37
Mellom statlige og regionale interesser	61	63
Mellom føderale og enhetsstatlige interesser	31	45
Mellom europeiske regionale organisasjoner	14	31
Mellom regionale og overgripende unions interesser	33	26
	(42-46)	(73-76)

Det forekommer også oftere konflikter mellom rike og fattige regioner og urbane og rurale interesser i Regionkomiteen enn i AER. Noe av forklaringen på ulik konfliktstruktur kan ligge i Regionkomiteens stilling i EU-systemet hvor det er medlemslandene som peker ut representanter som kan representere både lokale og regionale interesser. Regionkomiteens medlemmer skal være valgte eller politisk ansvarlige. Mens AER i sin helhet representerer regioner og det er regionenes sak som er i sentrum, kan altså konflikter mellom urbane- og rurale interesser lettere oppstå i Regionkomiteen siden den er mellomstatlig av natur og har representanter fra ulike nivåer.

Representanter fra AER hevder i større grad enn medlemmer fra Regionkomiteen at det oppstår konflikter i forhold til føderale og enhetsstatlige interesser. Dette kan skyldes at Regionkomiteen arbeider med saker innen EU-systemet som er av regionale interesse, altså mer saksorientert. AER på sin side arbeider mer på et generelt nivå med å fremme regionalisering/regionalisme og føderalisme for å oppnå et "Regionenes Europa".

5. Oppsummering

5.1 Nordiske representanters representasjonsadferd

Representasjonsadferd er et sammensatt begrep, og i analysen har representantenes representasjonsadferd blitt empirisk belyst gjennom representasjonsfokus, samarbeidsmønster og konfliktmønster. I dette kapitlet skal jeg foreta en oppsummering av de funn som er i analysen, og trekke ut det som i størst grad kan være med på å belyse representasjonsadferden.

5.1.1. Representantenes representasjonsfokus

Det mest fremtredende med representantenes representasjonsfokus er den sterke vektleggingen av de regionale hensyn og interesser. Dette er forventet ut i fra at det er de regionale hensyn som de har fått i oppdrag å representere i de europeiske regionale organisasjonene. De bakenforliggende variablene kan i ulik grad være med på å forklare representasjonsfokuset. Representantenes institusjonsbase er i stor grad med på å forklare representasjonsfokuset. Her er det klare sammenhenger mellom representantenes arbeidsplass og de hensyn og interesser som de i sterkeste grad vektlegger. Bostedsvariabelen ser imidlertid ut til å bety lite med tanke på representasjonsfokuset. Her kan en mulig forklaringsfaktor være at motsetningene mellom sentrum – periferi modifiseres på den europeiske arena.

Politisk aktivitet ser ut til å bidra til et bredere representasjonsfokus, politisk aktive representanter har generelt en større vektlegging av andre hensyn i tillegg til det regionale aspektet. Sosialdemokrater har en sterkere vektlegging av nordiske hensyn enn andre representanter, mens høyreorienterte representanter er mer unionsfokuserte enn de andre. Dette er som forventet ut i fra tradisjonelle partimønstre i Norden.

Det kommer klart frem at arenaeffekt har betydning for representasjonsfokuset. Representanter i organisasjonene AER og COR har et ulikt representasjonsfokus.

Innen AER er de regionale hensyn meget fremtredende, mens det inne COR er et bredere representasjonsfokus. Dette er forventet ut i fra organisasjonenes medlemsmasse. AER representerer utelukkende regioner, mens COR er et EU-organ som er sammensatt av nasjonalt utpekte representanter.

Representantenes nasjonalitet har mindre betydning enn antatt. En hypotese var at norske representanter ville ha et annet representasjonsfokus enn de andre representantene pga ulik Europa-tilknytning. Denne hypotesen fikk liten støtte i analysen. Tvert imot så har de norske representantene mye til felles med de andre representantene. Norske og danske representanter er de som i sterkest grad vektlegger nasjonale hensyn, mens svenske representanter i liten grad vektlegger nasjonale hensyn. Norske representanter har også til felles med danskene at de i sterkest grad har et allmenneuropeisk fokus. Når det gjelder et nordisk fokus er det de danske representanter som skiller seg ut ved at dette hensynet er minst vektlagt.

5.1.2 Representantenes samarbeidsmønster

Analysen av samarbeidsmønsteret viser at det er stor grad av samhandling på den europeiske arena. Det er en stor grad av konsultasjon og formøter før møtene i den europeiske regionale organisasjonen, og vel halvparten av representantene deltar i formøter med representanter fra andre nordiske land. Det forekommer her ulikheter i grad av konsultasjon blant representanter fra de ulike land. De finske representantene er i en særstilling ved at de i meget stor grad konsulterer nasjonale myndigheter. Det nordiske perspektivet kommer sterkest til syne blant de finske og norske representantene. Det mest framtrædende funn er at de eksisterer et nordisk samarbeidsmønster, men at det i tillegg er samarbeid mellom andre aktører på ulike arenaer. Dette gir støtte til at det eksisterer et Multi Level Governance perspektiv på den europeiske arena.

Representantenes arena har også innvirkning på samarbeidsmønsteret. Representanter i COR har en bredere kontaktflate og et bredere samarbeidsperspektiv enn representanter i AER. Noe av bakgrunnen for dette finnes i organisasjonenes ulike virkeområder.

5.1.3 Konfliktmønster blant representantene

Konfliktmønsteret viser at det i størst grad er motsetninger mellom nord og sør i Europa og motsetninger mellom statlige og regionale interesser som gjør seg gjeldende. Motsetninger mellom urbane og rurale interesser er også fremtredende. Representanter fra steder med få innbyggere opplever et høyere konfliktnivå enn de fra større steder. Kommunalt ansatte opplever et lavere konfliktnivå enn representanter fra andre institusjoner, mens regionalt ansatte opplever et høyt konfliktnivå mellom regioner enn det de andre gjør.

Et interessant poeng er at vekstorienterte representanter opplever et høyere konfliktnivå enn andre representanter. Dette kan skyldes at et syn i tråd med en bærekraftig utvikling gjør seg mer gjeldende i de europeiske organisasjonene enn det et vekstorientert perspektiv gjør.

Politisk er det sterkest grad av opplevelse av konflikter blant sentrumsorienterte representanter i forholdet mellom regionale og unionsinteresser. Høyreorienterte representanter fremhever konflikter mellom urbane og rurale interesser. Dette kan skyldes at de tradisjonelt vektlegger de urbane interesser.

Det eksiterer ulikheter i grad av konfliktopplevelse i forhold til representantenes nasjonalitet. Norske representanter opplever mindre konflikter mellom urbane og rurale interesser, statlige og regionale interesser og mellom politiske grupper. Dette kan skyldes at Norge ikke er EU-medlem og dermed ikke har representanter i COR. Representantene i COR skiller seg fra representantene i AER ved at det generelt er et høyere konfliktnivå i COR. Dette kan skyldes at COR består av en mer brokete medlemsmasse. Representantene er utpekt av Ministerrådet etter forslag av de

---

nasjonale myndigheter, og således kan det være en mer politisert gruppe enn det som forekommer i AER.

5.2 Representasjonsadferden på den europeiske arena

Ut i fra analysen kan man si at det eksisterer en sterk vektlegging av regionale hensyn og interesser. I tillegg blir andre hensyn og interesser i ulik grad vektlagt avhengig av bl.a. representantenes institusjonsbase, politisk tilhørighet, arenaeffekt og til en viss grad nasjonalitet.

De nordiske aktørene på den europeiske arena samarbeider med hverandre, men det er kun noen av mange aktører på flere nivåer. Det eksisterer et nordisk samarbeid på den europeiske arena, men i tillegg er det flere andre samarbeidsmønstre med overlappende relasjoner. Analysen gir dermed støtte til at det eksisterer et flernivåperspektiv på den europeiske arena.

Opplevelsen av konflikt på den europeiske arena er avhengig av institusjonsbase, politisk tilhørighet, nasjonalitet og arena.

Representantenes adferd på den europeiske kan belyses av individenes sosiale biografi. Her er institusjonsbase og politisk tilhørighet de viktigste variablene. Den institusjonen de til daglig ferdes i er viktig for å belyse representasjonsfokuset.

Representantene fremhever de hensyn og interesser som er viktige for den institusjonen de har sitt daglige virke i. Dette gir støtte til at institusjonene kan forme representantene. På den annen side har også politisk tilhørighet innvirkning. Høyreorienterte representanter har et mer unionsorientert perspektiv enn andre. Her er det interessant å merke seg at det i liten grad forekommer et europeisk partimønster, det er ikke venstresiden som er mest EU-vennlig.

Konflikter mellom region og stat oppstår hyppig på den europeiske arena. Hypotesen om at regionalt ansatte oftere enn andre vil oppleve konflikter mellom regioner får her støtte.

Individenes bosted ser imidlertid ut til å ha lite å si for deres representasjonsatferd. Min hypotese om at sentrum – periferi konflikten ville ha betydning får liten støtte.

Den arena som de opptrer på er også i stor grad med på å forklare representasjonsadferden. Her finner vi klare effekter av de europeiske regionale organisasjonene. Min hypotese om at representanter i AER vil ha et mer rendyrket regionalt fokus får støtte. Regionkomiteens representanter har et bredere fokus i sin opptreden på den europeiske arena. De har også et bredere samarbeid enn representantene fra AER.

Representantenes nasjonalitet er også med på å forklare representasjonsadferden, men her ser det ut til at dette har mindre betydning enn først antatt. Norske representanter har generelt en svakere vektlegging av ulike hensyn og interesser enn det de andre representantene har. Det finnes både likheter og ulikheter i representasjonsfokuset blant de nordiske representantene. Til tross for ulikheter i Europa tilknytning har representantene fra de nordiske land flere sammenfallende trekk i representasjonsatferden. Norske og danske representanter er de som i sterkeste grad vektlegger nasjonale hensyn. Svenske representanter på sin side har en svak vektlegging av nasjonale hensyn.

Det er vanskelig å peke ut noen enkelt faktor som i sterkeste grad kan forklare representasjonsadferden, dette er et samspill mellom ulike variabler. Representantene har med seg verdier og oppfatninger inn på den europeiske arena hvor de er med på å foreta beslutninger. De beslutningene de tar påvirkes av deres sosiale biografi, arena og nasjonalitet. Det synes klart at institusjon og arena er faktorer som i stor grad er med på å forme representasjonsatferden.

Dette er et komplekst samspill mellom mange aktører på ulike nivåer på den europeiske arena, hvor de nordiske representantene kun er noen av aktørene.

6   Appendiks

Tabell 1 : Representanter etter sektortilhørighet/arbeidsgiver som i liten grad fremhever ulike interesser og hensyn. Prosent.

	Kommune	Region	Stat	Privat
Lokale hensyn	15	41	46	14
Regionale hensyn	15	4	8	4
Nasjonale hensyn	21	41	7	13
Nordiske hensyn	38	34	29	17
Østersjøområdet	19	27	36	10
Unionseuropeiske hensyn	55	51	31	40
Allmenneuropeiske hensyn	51	39	8	32
Globale hensyn	46	54	54	46
N	(42-54)	(96-106)	(11-14)	(20-25)

Tabell 2 : Representanter som i liten grad vektlegger ulike hensyn i forhold til om de oppfatter at de utover sitt regionoppdrag har et politisk oppdrag. Prosent.

	Ikke Representant	Representant	Differanse
Lokale hensyn	38	27	11
Regionale hensyn	2	9	-7
Nasjonale hensyn	39	26	13
Nordiske hensyn	41	30	11
Østersjøområdet	30	19	11
Unionseuropeiske hensyn	57	42	15
Allmenneuropeiske hensyn	45	36	9
Globale hensyn	53	51	2
N	(71-83)	(95-111)	

Tabell 3: Representasjonsfokus etter hvilket parti de representerer. Personer som i stor grad fremhever hensyn og interesser. .Prosent

	Sosialdem./venstreside	Sentrum	Høyreparti
Lokale hensyn	49	46	50
Regionale hensyn	75	89	77
Nasjonale hensyn	38	42	45
Nordiske hensyn	41	27	29
Østersjøområdet	66	55	55
Unionseuropeiske hensyn	27	19	40
Allmenneuropeiske hensyn	34	31	30
Globale hensyn	17	23	10
N	(41-51)	(22-26)	(28-30)

Tabell 4: Representasjonsfokus etter hvilket parti de representerer. Personer som i liten grad vektlegger hensyn og interesser. Prosent

	Sosialdem./venstreside	Sentrum	Høyreparti
Lokale hensyn	26	42	17
Regionale hensyn	6	12	10
Nasjonale hensyn	20	31	31
Nordiske hensyn	20	39	36
Østersjøområdet	7	41	14
Unionseuropeiske hensyn	45	46	30
Allmenneuropeiske hensyn	36	39	27
Globale hensyn	49	50	57
N	(41-51)	(22-26)	(28-30)

Tabell 5 : Representasjonsfokus etter representantenes plassering i et valg mellom økonomisk vekst kontra en bærekraftig utvikling. Personer som i *stor grad* vektlegger alternativene. Prosent.

	Økonomisk vekst	Midt på	Bærekraftig utvikling
Lokale hensyn	32	44	43
Regionale hensyn	91	83	74
Nasjonale hensyn	22	41	34
Nordiske hensyn	23	35	28
Østersjøområdet	57	48	24
Unionseuropeiske hensyn	26	29	21
Allmenneuropeiske hensyn	16	34	32
Globale hensyn	10	15	31
N	(28-32)	(75-86)	(62-76)

Tabell 6: Representasjonsfokus etter standpunkt til EU-medlemskap. Personer som i stor grad vektlegger hensyn og interesser. Prosent.

	Ja	Nei
Lokale hensyn	54	40
Regionale hensyn	82	77
Nasjonale hensyn	36	36
Nordiske hensyn	31	32
Østersjøområdet	52	46
Unionseuropeiske hensyn	28	8
Allmenneuropeiske hensyn	31	20
Globale hensyn	19	23
N	(141-167)	(22-26)

Tabell 7 : Representasjonsfokus innen organisasjoner, representanter som i stor grad vektlegger særskilte hensyn og interesser. Prosent.

	AER	CEMR	AMRIE	CLRAE	COR	CPMR	AEBR	BSSSC	EURADA	NSC	ICLEI	UBC
Lokale hensyn	17	75	33	63	66	46	50	25	25	42	75	50
Regionale hensyn	83	100	67	55	82	92	100	75	100	85	56	75
Nasjonale hensyn	26	50	67	55	50	25	50	40	60	29	12	25
Nordiske hensyn	29	50	67	60	30	27	50	40	0	17	19	50
Østersjøområdet	54	67	67	63	55	55	50	80	0	8	29	100
Unionseuropeiske hensyn	18	25	67	36	42	17	50	40	25	8	14	0
Allmenneuropeiske hensyn	25	25	67	36	42	18	50	40	0	33	20	0
Globale hensyn	18	0	67	18	15	18	50	20	25	20	44	0
N	AER	CEMR	AMRIE	CLRAE	COR	CPMR	AEBR	BSSSC	EURADA	NSC	ICLEI	UBC
Lokale hensyn	72	4	3	11	47	11	2	4	4	12	16	4
Regionale hensyn	78	4	3	11	49	12	2	4	5	13	16	4
Nasjonale hensyn	74	4	3	11	48	12	2	5	5	14	17	4
Nordiske hensyn	73	4	3	10	46	11	2	5	4	12	16	4
Østersjøområdet	69	3	3	8	40	11	2	5	4	12	14	3
Unionseuropeiske hensyn	72	4	3	11	48	12	2	5	4	12	14	4
Allmenneuropeiske hensyn	73	4	3	11	48	11	2	5	4	12	15	4
Globale hensyn	72	4	3	11	46	11	2	5	4	10	16	4

Tabell 8: Representanter som i stor grad vektlegger ulike hensyn og interesser ved beslutningstaking innen den europeiske regionale organisasjonen, etter nasjonalitet. Prosent

	Finland	Sverige	Danmark	Norge
Lokale hensyn	52	43	38	24
Regionale hensyn	87	83	83	52
Nasjonale hensyn	60	20	48	27
Nordiske hensyn	46	27	24	23
Østersjøområdet	77	50	37	15
Unionseuropeiske hensyn	22	32	28	8
Allmenneuropeiske hensyn	25	30	41	26
Globale hensyn	22	17	28	23
N	(43-52)	(80-94)	(25-30)	(20-26)

Tabell 9 : Representanter som konsulterer andre organisasjoner og parter i tilknytning til møtene. Prosent etter innbyggertall i hjemkommunen.

	T.o.m. 20 000	20 001 - 50 000	50 001 - 100 000	Over 100 000
Egen organisasjon	92	94	96	98
Motsvarende organisasjoner eller myndigheter i eget land	92	86	79	84
Nasjonale myndigheter	63	77	54	57
Nasjonale organisasjoner	71	72	74	61
Organisasjoner/myndigheter i andre nordiske land	50	37	33	52
Samnordiske myndigheter	32	21	28	26
Organisasjoner/myndigheter i andre land	44	48	39	52
N	(44-48)	(47-49)	(45-47)	(42-48)

Tabell 10: Konsultasjon av medlemmer i COR og AER. Prosent

	COR	AER
Egen organisasjon	96	92
Andre organisasjoner i hjemland	84	84
Nasjonale myndigheter	76	47
Nasjonale organisasjoner	85	59
Andre organisasjoner/myndigheter i Norden	44	37
Samnordiske organisasjoner/myndigheter	30	26
Organisasjoner/myndigheter i andre land	54	35
N	(47-50)	(73-77)

Tabell 11: Representanter i AER og COR som deltar i regelmessig formøter i forkant av de europeiske møtene. Prosent.

	COR	AER
Representanter fra eget land	94	89
Representanter fra Norden	74	47
Politisk nærstående representanter	88	33
Internasjonale samarbeidspartnere	60	52
N	(47-50)	(72-78)

Tabell 12: Konfliktmønster i forhold til bosted. Prosentandel som oppgir at det regelmessig oppstår konflikter.

	Inntil 20 000	20 000 - 50 000	50 000 - 100 000	Over 100 000
Mellom land	51	27	21	20
Mellom regioner i ulike land	29	23	33	21
Mellom regioner i samme land	21	18	17	5
Mellom nord og sør	61	51	50	54
Mellom store og små land	52	36	33	24
Mellom politiske grupper	33	23	23	27
Mellom rike og fattige regioner	57	32	42	25
Mellom urbane og rurale interesser	58	47	37	39
Mellom statlige og regionale interesser	61	56	58	73
Mellom føderale og enhetsstatlige interesser	43	19	48	38
Mellom europeiske regionale organisasjoner	23	29	27	35
Mellom regionale og overgripende unions interesser	39	22	23	28
N	(39-43)	(45-48)	(42-45)	(37-41)

Tabell 13: Konfliktmønster i forhold til arbeidsgiver. Prosentandel som oppgir at det regelmessig oppstår konflikter.

	Kommune	Region	Stat	Privat
Mellom land	20	34	33	36
Mellom regioner i ulike land	10	36	27	17
Mellom regioner i samme land	5	13	50	14
Mellom nord og sør	45	51	75	63
Mellom store og små land	23	42	50	32
Mellom politiske grupper	26	23	42	35
Mellom rike og fattige regioner	30	44	42	35
Mellom urbane og rurale interesser	35	46	50	52
Mellom statlige og regionale interesser	56	64	67	48
Mellom føderale og enhetsstatlige interesser	31	40	33	35
Mellom europeiske regionale organisasjoner	31	27	17	33
Mellom regionale og overgripende unions interesser	26	29	33	26
N	(39-43)	(97-101)	(11-12)	(21-24)

Tabell 14: Konfliktmønster i forhold til EU-medlemskap. Prosentandel som oppgir at det regelmessig oppstår konflikter.

	Ja	Nei
Mellom land	32	27

Mellom regioner i ulike land	30	10
Mellom regioner i samme land	16	5
Mellom nord og sør	53	52
Mellom store og små land	37	29
Mellom politiske grupper	27	20
Mellom rike og fattige regioner	37	43
Mellom urbane og rurale interesser	45	43
Mellom statlige og regionale interesser	60	65
Mellom føderale og enhetsstatlige interesser	37	24
Mellom europeiske regionale organisasjoner	28	29
Mellom regionale og overgripende unions interesser	27	23
N	(147-152)	(20-23)

Tabell 15: Konfliktmønster i forhold til partivalg. Prosentandel som oppgir at det regelmessig oppstår konflikter.

	Sos.dem/venstre	Sentrum	Høyre
Mellom land	28	35	27
Mellom regioner i ulike land	22	35	27
Mellom regioner i samme land	13	30	19
Mellom nord og sør	60	57	62
Mellom store og små land	47	35	46
Mellom politiske grupper	31	39	35
Mellom rike og fattige regioner	40	52	46
Mellom urbane og rurale interesser	44	57	62
Mellom statlige og regionale interesser	63	52	63
Mellom føderale og enhetsstatlige interesser	34	44	30
Mellom europeiske regionale organisasjoner	26	44	19
Mellom regionale og overgripende unions interesser	27	57	30
N	(45-49)	(23)	(26-27)

Kildeliste

- Baldersheim, Harald (1997): "Har fylkeskommunen ei framtid?", i Baldersheim, Harald, Bernt, Jan Fridthjof, Kleven, Terje og Rattsø, Jørn (red) (1997): *Kommunalt selvstyre i velferdsstaten*. Oslo: Tano Aschehoug.
- Baldersheim, Harald (1998): "Nordiske kommunar og regionar i internasjonalt lys", i Baldersheim, Harald og Ståhlberg, Krister (1998): *Perspektiv på regioner i Norden*. Åbo: Åbo Akademis tryckeri.
- Baldersheim, Harald og Ståhlberg, Krister (1998): "Fører europeisk integrasjon til økende konkurranse mellom regionene i Norden?", i Olsen, Johan.P og Sverdrup, Bjørn Otto (1998): *Europa i Norden. Europeisering av nordisk samarbeid*. Oslo: Tano Aschehoug.
- Collins, S og C. Jeffery (1997): *Whither the Committee of the Regions? British and German perspectives*. London, Anglo-German Foundation.
- Cuchillo, Montserrat (1993): "The Autonomous Communities as the Spanish Meso", i Sharpe, L.J. (1993): *The rise of the meso government in Europe*. London: SAGE.
- Delmartino, Frank (1993): "Belgium: In search of the Meso Level", i Sharpe, L.J. (1993): *The rise of the meso government in Europe*. London: SAGE.
- Gidlund, Janerik og Jerneck, Magnus (2000): *Local and regional governance in Europe. Evidence from Nordic Regions*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing.
- Gjellestad, Malin (1998): "Mot økt regional makt i «Regionenes Europa»? Det regionale beslutningsnivået og nasjonalstatlig politikk", i Grindheim, Jan Erik (red) (1998): *EU. Fra økonomisk fellesskap til politisk union*. Oslo: Universitetsforlaget
- Goldsmith, Michael, og Klausen, Kurt Klaudi (1997): *European integration and local government*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing.
- <http://www.aebr.net/index.php>
- <http://www.amrie.org/missions.html>
- <http://www.are-regions-europe.org/>
- <http://www.bsssc.com/>
- http://www.ccre.org/edito_an.html

<http://www.coe.fr/cplre/eng/epresentation.html>

http://www.cor.eu.int/sv/pres/pres_rol04.html

<http://www.crpm.org/pagesgb/citoy.html>

<http://www.eurada.org/EURADAen.html>

<http://www.eurada.org/Members/Sweden/sweden.htm>

<http://www.iclei.org/about.html>

<http://www.northsea.org/>

<http://www.northsea.org/Aboutus/Strategy Paper.html>

<http://www.ubc.net/members/members.html>

<http://www.ubc.net/statues.html>

Hørberg, Per (2000, November, 22) Subject: NSC Information til stianto@student.sv.uio.no.
E-mail: per.horberg@vgregion.se

Jouve, Bernard (1997): "France: From the Regionalized State to the Emergence of Regional Governance", i Keating, Michael og Loughlin, John (red) (1997): *The political economy of regionalism*. London: Frank Cass & CO LTD.

Keating, Michael (1995): "Europeanism and Regionalism", i Jones, Barry og Keating, Michael (1995): *The European Union and the Regions*. New York: Oxford University Press.

Keating, Michael og Jones, Barry (1995): "Nations, Regions and Europe: The UK Experience", i Jones, Barry og Keating, Michael (1995): *The European Union and the Regions*. New York: Oxford University Press.

Loughlin, John (1997): "Representing Regions in Europe: The Committee of the Regions", i Jeffery, Charlie (red): *The Regional Dimension of the European Union: Towards a Third Level in Europe?*. London & Portland OR: Frank Cass.

Loughlin, John og Peters, Guy.B (1997): "State Traditions, Administrative Reform and Regionalization", i Keating, Michael og Loughlin, John (red) (1997): *The political economy of regionalism*. London: Frank Cass & CO LTD.

Lægred, Per og Olsen, Johan P. (1978): *Byråkrati og beslutninger*. Bergen: Universitetsforlaget.

-
- Marks, Gary, Nielsen, Francois, Ray, Leonard and Salk, Jane (1996): "Competencies, Cracks and Conflicts: Regional Mobilization in the European Union", i Marks, Gary Scharpf, Fritz W, Schmitter, Philippe C og Streeck, Wolfgang (1996): *Governance in the European Union*. London: SAGE.
- Morata, Francesc (1995): "Spanish Regions in the European Community", i Jones, Barry og Keating, Michael (1995): *The European Union and the Regions*. New York: Oxford University Press.
- Neumann, Iver .B (1992): *Hva skjedde med Norden?* Oslo: Cappelen's Forlag
- Sandberg, Siv (2000): "Med regionen som oppdragsgivare", i Ståhlberg, Krister (red): *Kontinuitet och förnyelse*. Nord 2000:3.
- Sandberg, Siv og Ståhlberg, Krister (2000): *Nordisk regionalförvaltning i förändring*. Åbo: Åbo Akademis tryckeri.
- Sharpe, L. J. (1993): The European Meso: "An Appraisal", i Sharpe, L.J. (1993): *The rise of the meso government in Europe*. London: SAGE.
- Sharpe, L.J. (1993): "The United Kingdom: The Disjointed Meso", i Sharpe, L.J. (1993): *The rise of the meso government in Europe*. London: SAGE.
- Ståhlberg, Krister (1998): "Regionala reformer i Norden", i Baldersheim, Harald og Ståhlberg, Krister: *Perspektiv på regioner i Norden*. Åbo: Åbo Akademis tryckeri.
- Veggeland, Noralv (1994): *Regionbygging over grenser i det nye Europa – Aktører, Arenaer og Regimer*. NordREFO 1994: 6.
- Veggeland, Noralv (1996): *Regionenes Europa. Innføring i teori og praksis*. Oslo: Spartacus forlag.
- Weber, Max (1970): *Economy and society*. New York: Bedmister Press.
- Williams, R.H: (1996): *European Union spatial policy and planning*. London: Paul Chapman Publishing Ltd.
- Östhol, Anders (1996): *Politisk integration och gränsöverskridande regionbildning i Europa*. Umeå: Statsvetenskapliga institutionen. Umeå Universitetet.